

Verslag van de Statencommissie Ruimte, Groen en Water van 12 februari 2020
Locatie: Commissiekamer, Provinciehuis

Voorzitter:

mw. H. Chidi

Aanwezig:

mw. mr. drs. H.G.J. Bruins Slot (gedeputeerde), ir. H.P. van Essen (gedeputeerde), ir. R.G.H. van Muilekom (gedeputeerde), mw. W.A. de Boer-Leijnsma (PvdA), I. Bouabid (DENK), mw. E.J. Broere-Kaal (PVV), H. van Deún (PVV), mw. M. van Elteren (GroenLinks), M.R. Fiscalini (FvD), mw. J.C.A.M. van Gilse BSc (VVD), mw. N. de Haan-Mourik (ChristenUnie), J.A. de Harder (ChristenUnie), F. Hazeleger (SGP), drs. K. de Heer (ChristenUnie), mw. W.M.M. Hoek (50PLUS), V.C. Janssen (VVD), mw. M. de Jong (GroenLinks), mw. H.J. Keller (PvdD), mw. T. Koelewijn-Koelewijn (CDA), mw. H. M. Lejeune-Koster (PvdA), mw. O. de Man (VVD), mw. N.J.F. Pouw-Verweij MSc (FvD), mw. H.J. Rikkoert MSc (ChristenUnie), T. Schipper (SP), W. van der Steeg (PvdD), H.O. Suna (PvdA), mw. L.E. Veen (D66), C. Westerlaken (CDA), W.J.A. Weyers (FvD) en mw. ir. M. de Widt (D66)

Van ambtelijke zijde aanwezig:

mw. M.L. Engelsman (griffier) en mw. M.J. Strijbos-Vermeulen (verslag)

1. OPENING EN ALGEMEEN

1.1 Opening

De voorzitter, mevrouw Chidi, opent de vergadering. Zij heet de aanwezigen welkom, in het bijzonder de heer Bouabid die de vergadering voor de eerste maal bijwoont.

De voorzitter deelt mee dat vanaf maart 2020 de vakcommissie RGW en de informatieve commissie RGW worden samengevoegd.

1.2 Vaststellen agenda

De voorzitter wijst erop dat de Kamerbrief Stikstof die de leden ontvingen op 7 februari is toegevoegd als agendapunt 2.5.

De rondvraag van de PVV over het Rapport Stikstof wordt behandeld bij agendapunt 2.5.

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

1.3 Mededelingen

- De voorzitter deelt mee dat één Statenlid zich heeft aangemeld voor deelname aan de evaluatie AVP. Leden kunnen zich nog melden bij mevrouw Engelsman.
- De voorzitter inventariseert de belangstelling voor het veldbezoek Natuurinclusieve Landbouw. Hiervoor blijkt een breed draagvlak te zijn.
- De voorzitter herinnert aan de uitnodiging voor een BIJ12-bijeenkomst op 23 maart aanstaande.
- Gedeputeerde Bruins Slot herinnert aan de evaluatie van de Agenda Vitaal Platteland. (AVP). Het zou fijn zijn als meer Statenleden tijd vrijmaken voor een reflectie hierop.
- De heer Westerlaken vroeg in de vorige vergadering naar het gebruik van bestrijdingsmiddelen door de beheersorganisaties. Er is navraag gedaan bij Het Utrechts Landschap, het Zuid-Hollands Landschap en Natuurmonumenten. Zij gebruiken geen chemische bestrijdingsmiddelen. Staatsbosbeheer gebruikt sporadisch glyfosaat en alleen bij de bestrijding van invasieve exoten. Dat gebruik is alleen toegestaan na nadrukkelijke toestemming van het provinciehoofd en na advies van de ecooloog. Minister Schouten heeft in een brief van 31 januari aangegeven dat Staatsbosbeheer het gebruik van glyfosaat binnen twee jaar naar nul zal terugbrengen.

Inzake paleis Soestdijk laat gedeputeerde Van Essen weten dat de gemeente Baarn heeft besloten om de terinzagelegging van het voorontwerp bestemmingsplan uit te stellen. In de stuurgroep is in december besloten om gezamenlijk te zoeken naar een oplossing. Hiertoe wordt een ultieme poging gedaan. De gemeente Baarn, het Rijksvastgoedbedrijf en de provincie hebben besloten om de heer Wouter de Jong als onafhankelijke derde te vragen om hiervoor een verkenning uit te voeren. De heer De Jong is oud-gedeputeerde van Utrecht en oud-burgemeester van Houten. Hij voert momenteel gesprekken met de partijen om te kijken hoe naar een oplossing toegewerkt kan worden. Hij zal zijn bevindingen rapporteren aan de stuurgroep. De gedeputeerde zegt toe de Staten op de hoogte te houden.

Mevrouw Broere meent dat het inschakelen van een onafhankelijke derde eerder, bijvoorbeeld twee maanden geleden, had moeten gebeuren.

Gedeputeerde Van Essen benadrukt dat de heer De Jong in januari met de gesprekken gestart is.

1.4 [Verslag vakcommissie RGW 8 januari 2020](#)

Het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.

1.5 [Verslag informatieve commissie RGW 8 januari 2020](#)

Het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.

1.6 [Termijnagenda RGW en motielijst](#)

De voorzitter wijst erop dat verschillende bijeenkomsten, bijvoorbeeld die over Faunabeheer en de infosessie PCL klimaatadaptatie, op een bevestiging wachten. Zodra meer bekend is, ontvangen de Staten een overzicht van mevrouw Engelsman.

De heer Suna deelt mee dat de PvdA de uitbreiding van Schiphol opgenomen zou willen zien in de Termijnagenda. De verwachting is dat Schiphol naar het zuidoosten gaat uitbreiden, wat direct invloed heeft op delen van de provincie. Hij hoort graag meer over de overlast die dit met zich meebrengt, over de impact van het gebruik van de ruimte en de gevolgen ervan.

Een eerdere sessie ging niet door. Hij vraagt of er een informatiebijeenkomst voor de Staten gepland kan worden en hoort graag hoe andere fracties hiernaar kijken. Het punt zou meegenomen kunnen worden bij de ontwikkelingen rond de Omgevingsvisie.

De voorzitter concludeert dat de overige fracties hiermee akkoord gaan en een informatiesessie over de uitbreiding van Schiphol op de Termijnagenda geplaatst zal worden.

Mevrouw De Man vraagt hoeveel fracties ermee moeten instemmen. Dit punt kan niet meer meegenomen worden met de Omgevingsvisie. Wellicht kan de fractie zelf zich hierin verdiepen.

De heer De Heer wijst erop dat in de commissie M&M stukken rond luchtvaart geagendeerd staan, dit punt zou daarbij passen.

Gedeputeerde Van Muilekom is van mening dat er te weinig over Schiphol gesproken wordt in de provincie Utrecht. Schiphol heeft grote impact op het leefgenot van inwoners in het westelijk deel van de provincie. De uitbreiding van Schiphol zou met name plaatsvinden in de zuidwestelijke hoek van de provincie. Er worden grote besluiten genomen en de provincie Utrecht is niet in alle overleggroepen vertegenwoordigd. Het zou goed zijn geïnformeerd te worden over de mogelijke impact voor de provincie en over hoe de provincie van invloed kan zijn op wat gaat gebeuren. Hij hoort graag iemand van het ministerie van Infrastructuur en Water en misschien iemand van Schiphol hierover. De Staten moeten zich hierover zorgen maken, ook de wethouders in het westelijk deel van de provincie maken zich zorgen.

De voorzitter antwoordt mevrouw De Man dat het procedureel zo is dat zeven fracties moeten instemmen met een voorstel als dit voor het organiseren van een informatiesessie.

De gedeputeerde is bereid de sessie te organiseren. De voorzitter geeft door dat dit in samenwerking met de commissie M&M kan worden gedaan. Die commissie wordt ook uitgenodigd voor de sessie.

De heer Suna concludeert dat het punt niet tijdens een commissievergadering behandeld wordt maar dat er een informatieve bijeenkomst georganiseerd wordt.

De voorzitter bevestigt dit.

Mevrouw Koelewijn vraagt op welke termijn de informatiesessie georganiseerd zal worden.

Gedeputeerde Van Muilekom meent dat de sessie binnen drie maanden georganiseerd kan worden.

1.7 Ingekomen stukken RGW

De brief van vier oud-bestuurders van het Groene Hart wordt opgewaardeerd door GroenLinks en ChristenUnie. De redenen van opwaardering zijn opgenomen in de agenda.

De voorzitter geeft de fracties de gelegenheid de opwaardering nader toe te lichten.

Mevrouw Van Elteren vraagt zich af waarom de voorgestelde samenwerking er nog niet is. Zij hoort graag hoe GS hierover denken en of zij voornemens zijn om te bekijken wat de kansen zijn voor een gezamenlijke Groene Hart-beleidsagenda.

De heer De Heer brengt naar voren dat oud-gedeputeerden zich hoogstzelden bemoeien met het beleid van hun opvolgers. Nu ligt een brief voor van maar liefst vier oud-gedeputeerden. Dit komt over als een alarmkreet. Hij is benieuwd naar de reactie van de andere fracties op de brief.

De ChristenUnie vraagt GS om zo snel mogelijk een eerste positieve reactie per brief te sturen namens GS en PS, met een cc naar de collega's in Noord- en Zuid-Holland.

Er zou voor de zomer een interprovinciaal overleg gearrangeerd moeten worden over de hamvraag in de brief: hoe kunnen de drie provincies beter samenwerken voor het Groene Hart, in eerste instantie vrijblijvend en vervolgens niet vrijblijvend. Hij vraagt of gekozen wordt voor een interprovinciale Groene Hart-commissie of dat er een beter alternatief is.

Gedeputeerde Bruins Slot benadrukt dat zij, net als de oud-gedeputeerden, grote waarde toedicht aan het Groene Hart. Dit geldt ook voor gedeputeerden De Zoete en Rommel van Zuid- en Noord-Holland. Al twintig jaar is er een goede, bestendige samenwerking met de gemeenten in het Groene Hart, met de waterschappen die daar actief zijn (Schieland en de Krimpenerwaard, Rivierenland, Stichtse Rijnlanden) en met de provincies. Die partijen zijn vertegenwoordigd in een bestuurlijk platform, vroeger heette dit Stuurgroep Groene Hart. Het bestuurlijk platform Groene Hart heeft de brief ontvangen en besproken. Er is besloten om te reageren namens alle Groene Hart-gemeenten, de waterschappen en de drie provincies. Zo laat men zien dat hierin gezamenlijk opgetrokken wordt. Dit gebeurt ook op basis van het Perspectief Groene Hart uit 2017. Anderhalf jaar geleden verscheen vanuit het bestuurlijk platform een mooi ontwerp onderzoek over bodem, water en landgebruik. In de komende periode wordt er een studie gedaan naar de mogelijkheden en beperkingen rond de energietransitie in het Groene Hart.

De brief gaat ook in op het belang van het Groene Hart als NOVI-gebied. Het is ook een concept NOVI-aandachtsgebied. Dit wordt ook besproken vanuit het bestuurlijk platform.

Men werkt gezamenlijk aan bepaalde doelstellingen, ieder vanuit de eigen verantwoordelijkheid.

De heer De Heer vroeg om een interprovinciaal overleg. Het is aan de Staten om het initiatief te nemen om als drie Staten bij elkaar te komen. Dit is in het verleden gebeurd. De laatste bijeenkomst is afgelast omdat er onvoldoende aanmeldingen waren.

De heer De Heer roept op om hier een doorstart te maken.

De heer Weyers steunt het initiatief. De laatste tijd ziet men veel beschouwingen over de toekomst van het Groene Hart. Binnenkort is er een herindeling van het luchtruim. De denktank DenkWerk droeg het gebied aan als oplossing voor de woningbouw. Het is logisch dat het Rijk zich hiermee

bemoeit, het is het enige uitbreidingsgebied in de Randstad, voor welke functie dan ook. Als het Rijk hier een groot punt van maakt, is het noodzakelijk om naar het Groene Hart als geheel te kijken.

De heer Westerlaken deelt mee dat het CDA de brief beschouwt als een ondersteuning van het gevoerde beleid.

Hij leidt uit het antwoord van de gedeputeerde af dat gedaan wordt waartoe opgeroepen wordt. De fractie heeft dan ook weinig behoefte aan een overleg tussen de drie Staten.

De heer Hazeleger meent dat het goed is om gezamenlijk te reageren.

De SGP heeft geen belangstelling voor een overleg tussen de drie Staten. De eerdere sessies vond hij inspiratieloos, hoe belangrijk het Groene Hart ook is.

Mevrouw De Boer ziet geen noodzaak voor een sessie van de drie Staten en sluit zich aan bij het CDA.

Mevrouw Van Elteren laat weten dat GroenLinks interesse heeft in een dergelijke sessie, daarin kunnen de mogelijkheden verkend worden.

De heer Weyers vult aan dat FvD het idee van een sessie steunt op het moment dat het Rijk integraal naar het Groene Hart wil kijken. Verder sluit hij zich aan bij de SGP.

De heer De Heer houdt een pleidooi voor een overleg tussen de drie Staten. De vorige Staten reageerden negatief. Er is geen gemeenschappelijk beleid terwijl er wel nieuwe ontwikkelingen zijn. De stuurgroep is bezig, maar er zijn substantiële verschillen tussen de provincies. Dat punt zou hij willen agenderen in een gemeenschappelijke bijeenkomst van de nieuwe Staten van de provincies. Bestuurders zitten momenteel aan tafel maar raadsleden, waterschapbestuurders en PS-leden veel minder. Hij zou er de voorkeur aan geven wanneer de vier oud-gedeputeerden de bijeenkomst ook zouden bijwonen. Het is een kans op een doorstart en een kans om een gesprek te voeren over de noodzaak van gemeenschappelijk beleid.

Er gebeurt veel, ook als het gaat over de Regio Deal Groene Hart. Maar er is geen gemeenschappelijk beleid bij de provincies, zeker niet als het gaat over kwaliteit.

De heer Schipper denkt niet dat een dergelijke bijeenkomst zal leiden tot eensgezindheid.

Het Groene Hart is belangrijk. De SP zou over een sessie nadenken als er een goede agenda voorligt.

Mevrouw De Widt steunt het pleidooi van de heer De Heer. Het is zinnig om in een eenmalige bijeenkomst met veel nieuwe Statenleden te verkennen waar het over moet gaan. Daarna kan men verder zien.

Volgens de heer Westerlaken peilde de heer De Heer de behoefte die leeft bij de Statenleden en wil hij nieuw beleid. De stuurgroep Groene Hart kan gevraagd worden om voorstellen te doen voor nieuw beleid. Via de gedeputeerden komen die bij de drie Staten. Een bijeenkomst is dan niet nodig.

De heer Van der Steeg steunt het verzoek van de heer De Heer.

Mevrouw Hoek laat weten dat 50PLUS het verzoek van de heer De Heer steunt.

Van de Statenleden is twee derde nieuw. Het is dan ook goed om een werkbezoek af te leggen in gebieden in het Groene Hart waar Statenleden eerder geweest zijn, ter plekke kan voor- of achteruitgang geconstateerd worden. Dit zou vaker moeten gebeuren.

De heer De Heer begrijpt dat Utrecht de eerste provincie is die hierover spreekt. Hij stelt voor dat, nadat dit in alle drie de provincies is besproken, de drie griffies zich erover buigen.

De voorzitter benadrukt dat het aan de Staten is om een interprovinciale bijeenkomst te organiseren. De griffie zal overleggen met de heer De Heer over hoe dit georganiseerd kan worden.

De heer Westerlaken heeft een punt van orde. Bij agendapunt 1.6 gaf de voorzitter aan dat bij een peiling zeven fracties ergens voorstander van moeten zijn om iets door te laten gaan. Hij wijst erop dat slechts vijf fracties positief reageren op het verzoek van de ChristenUnie.

De voorzitter licht toe dat dit gold bij het organiseren van een informatiesessie. De ChristenUnie vraagt echter om een interprovinciaal Statenoverleg. Het staat de fracties vrij om dit met één, twee of zeventien fracties te doen.

De heer Westerlaken stelt dat het dan geen Statenoverleg is, maar een overleg van individuele partijen met eventuele collega's uit andere provincies.

De voorzitter bevestigt dit.

Het lijkt de heer Hazeleger niet een taak van de griffie om individuele fracties te begeleiden bij het organiseren van partij-events.

Mevrouw Engelsman stelt voor dat zij bij de griffies van de twee provincies zal nagaan hoe de bespreking hierover is verlopen. Zij zal doorgeven dat er in de Staten van Utrecht geen meerderheid is voor een doorstart van het interprovinciale overleg over het Groene Hart, maar dat individuele fracties hier wel behoefte aan hebben. Fracties van de Staten van Zuid- of Noord-Holland die hier belangstelling voor hebben, zullen in contact gebracht worden met de heer De Heer.

De commissieleden gaan hiermee akkoord.

1.8 Rondvraag

De voorzitter deelt mee dat vijf rondvragen zijn ingediend. Zoals aangegeven schuift één ervan door naar agendapunt 2.5.

- De PVV heeft een rondvraag ingediend over het landgoed Oude Tempel in Soesterberg. De bouwplannen zijn onzeker omdat het landgoed een oude bosgroeiplaats blijkt te zijn. Mevrouw Broere is hierover verontwaardigd en vraagt hoe dit kan. Hier moet gewoon gebouwd gaan worden, zeker gezien het project Hart van de Heuvelrug.
- Ook D66 heeft vernomen dat de bouwplannen voor de locatie Oude Tempel onder druk staan. Mevrouw De Widt hoort graag een antwoord op haar rondvraag.

Gedeputeerde Van Muilekom stelt dat de provincie nooit heeft aangegeven dat de ontwikkeling van Oude Tempel niet kan plaatsvinden vanwege oude bosgroeiplaatsen. De gemeente Soest wil ervan verzekerd zijn dat het beleid rond oude bosgroeiplaatsen geen belemmering vormt voordat het bestemmingsplan Oude Tempel opnieuw in procedure wordt gebracht. GS hebben hierover een besluit genomen op 11 februari: GS zien geen belemmering voor de ontwikkeling van Oude Tempel. Dit besluit is kenbaar gemaakt aan de gemeente Soest.

De oude bosgroeiplaatsen zijn verankerd in het houtopstandenbeleid van de provincie. Na het overgaan van de Boswet van het Rijk naar de provincie is dit een verantwoordelijkheid van de provincie geworden in de Wet natuurbescherming in 2017. Oude Tempel ligt binnen de bebouwde kom houtopstanden. Hier is het provinciale houtopstandenbeleid niet van toepassing.

Het ambtelijk contact was vooral gericht op de planaanpassing naar aanleiding van de uitspraak van de Raad van State. De uitspraak had echter geen betrekking op het provinciale houtopstandenbeleid. De gemeente Soest is voortvarend aan de slag gegaan met het aanpassen van het bestemmingsplan en heeft aangegeven de ontwikkeling van Oude Tempel voort te willen zetten conform de afspraken die de partijen hebben gemaakt in de samenwerkingsovereenkomst Hart van de Heuvelrug.

De heer De Heer vraagt of het mogelijk is om, richting de Bosvisie, een informatiesessie te organiseren over het houtopstandenbeleid. Nu dit planologisch een belangrijke rol gaat spelen, is hij benieuwd naar waar het om gaat, bijvoorbeeld biodiversiteit, cultuurhistorie.

Gedeputeerde Bruins Slot deelt mee dat GS met een voorstel naar de Staten komen over een plan van aanpak voor een nieuw bosbeleid, houtopstandenbeleid. Dat lijkt haar een moment om te besluiten of een informatiesessie zinvol zou zijn. Zij haalt hier liever geen los onderwerp uit.

- De VVD heeft een rondvraag ingediend over de Nedereindse Plas. De heer Janssen vat de essentie ervan samen. Volgens media is er geld zoek bij de gemeente Utrecht. De provincie heeft hier ook geld ingestoken en hij vraagt of hierover een goede verantwoording is ontvangen. Hij informeert naar de actuele ontwikkelingen en vraagt naar de actuele gedachten over de toekomst van het gebied.

Gedeputeerde Bruins Slot antwoordt dat in de destijds afgesproken financieringsovereenkomst staat dat de provincie Utrecht uiterlijk twee weken tevoren €1,2 miljoen aan de gemeente zou betalen voor het starten van de saneringswerkzaamheden. Dit bedrag is betaald. Het is besteed aan de sanering van de westelijke plas. Ook was er een bedrag van €1,6 miljoen. Dit is niet uitbetaald. Over dit bedrag wordt gesproken. In de brief van eind oktober/begin november werd aangegeven dat er een second opinion door een jurist werd aangevraagd. De gemeente Utrecht en het Recreatieschap hebben onlangs aangegeven welke juristen in de werkgroep komen. De gemeente Utrecht zal dit verder initiëren.

De juristen buigen zich over de vraag wat met de €1,6 miljoen wordt gedaan. Er is een ambtelijke werkgroep, met daarin de gemeente Utrecht, de provincie Utrecht, Recreatieschap Stichtse Groenlanden en de gemeenten IJsselstein en Nieuwegein, die een visie op de toekomst van de Nedereindse Plas ontwikkelt. De verwachting is dat de werkgroep medio 2020 met een beeld komt van wat daar gedaan kan worden. Dat zou goed oplopen met het juridische advies dat wordt verwacht.

De heer Janssen vraagt of in het juridisch advies ook wordt meegenomen in hoeverre er een bindende verplichting ligt voor de gemeente Utrecht om er zwemwater aan te leggen. In hoeverre zou de €1,6 miljoen daar alleen onder voorwaarden besteed kunnen worden?

Gedeputeerde Bruins Slot wijst erop dat in de financieringsovereenkomst 'inspanningsverplichting' staat en niet 'resultaatsverplichting'.

De heer Van Deún merkt op dat zwemwater daar €1 miljard kost. Dat geld is niet te vinden.

De heer Janssen informeert enkel naar de stand van zaken. Hij wacht de planontwikkeling af en benadrukt dat hij daar niet per se zwemwater wil hebben.

- De ChristenUnie heeft een rondvraag over de provinciale Bosvisie. De heer De Heer memoreert de presentaties van vier bedrijven tijdens het werkbezoek aan startup Utrecht. De bedrijven houden zich bezig met maatschappelijke opgaven. Satelligence analyseert satellietbeelden en brengt daarmee wereldwijd bossen in de tropen in beeld. De directeur zou zich ook bezig willen houden met zijn achtertuin Utrecht. Spreker vraagt of het mogelijk is om Satelligence een bijdrage te laten geven bij het opstellen van de Utrechtse Bosvisie.

Gedeputeerde Bruins Slot licht toe dat het bosareaal al wordt gevolgd door satellietbeelden. Jaarlijks wordt een satellietbeeld inclusief analyse gekocht bij de concurrent van dit bedrijf.

2. TER BESPREKING

2.1 [Memo Kamerbrief Marinierskazerne Doorn](#)

Dit punt is opgevaardigd door PvdA en FvD. De redenen van opwaardering zijn opgenomen in de agenda.

De voorzitter geeft de fracties de gelegenheid de opwaardering nader toe te lichten.

De heer Suna wijst op de gevolgen van het eventueel handhaven van de kazerne in Doorn voor Doorn, Utrechtse Heuvelrug, en uiteindelijk de provincie Utrecht. De minister rept daarover met geen woord in de brief. Er zijn gesprekken gaande. De PvdA is benieuwd naar het verloop van de gesprekken en de ontwikkeling daarin en hoort graag wanneer er eventueel nadere informatie komt op de vragen die de fractie heeft gesteld.

De heer Weyers vraagt of behoud van de marinierskazerne als werklocatie een optie is. In allerlei bestemmingsplannen staat de locatie ingepland als woonfunctie. Dat baart zijn fractie zorgen. In de provincie is de trend onderhand dat werklocaties massaal worden omgezet naar woonlocaties.

In reactie op de PvdA benadrukt gedeputeerde Van Essen dat gemeente en provincie zowel ambtelijk als bestuurlijk nauw contact hebben over dit dossier. Zij zitten op één lijn en trekken samen op. De communicatie naar de minister toe wordt op elkaar afgestemd.

Hij heeft bemerkt dat het belang van de gemeente om het voor woningbouw te gebruiken duidelijk is bij de staatssecretaris. Zij ziet ook de urgentie om tot besluitvorming te komen. Ook de recente contacten met het Rijk geven geen aanleiding om aan te nemen dat Doorn niet vrijkomt. Na overleg met wethouder Jorg van de gemeente Doorn heeft de gedeputeerde besloten dat het contact met het Rijk vanuit de provincie op dit moment het beste via de ambtelijke lijn kan lopen. De minister komt in het eerste kwartaal van 2020 met een voorstel naar de Kamer.

De gedeputeerde wijst FvD erop dat in 2012 is besloten dat de kazerne in Doorn verlaten wordt en dat de mariniers naar Vlissingen gaan. Er is geen ander besluit genomen, de kazerne in Doorn voldoet niet aan de eisen die thans gesteld worden. Het is aan het kabinet om een oplossing te vinden voor het dilemma. Het is in het belang van de gemeente Utrechtse Heuvelrug dat de locatie beschikbaar komt voor woningen, onderwijs en voorzieningen. De provincie steunt de gemeente daarin.

De heer Suna herinnert aan zijn vraag over de Kamerbrief. De aandacht gaat naar Zeeland en in het geheel niet naar de provincie Utrecht. Hij vraagt of in de besprekingen terug kan komen dat Utrecht ook benoemd wordt richting de Kamer.

Gedeputeerde Van Essen bevestigt dat er belangen spelen voor de gemeente Utrechtse Heuvelrug en daarmee voor de provincie Utrecht. Dit geldt ook voor Vlissingen en de provincie Zeeland. Ook voor de mariniers zelf is het van belang dat er snel duidelijkheid komt. Hij heeft er begrip voor dat in de, vrij korte, Kamerbrief de focus op Zeeland ligt. De gedeputeerde merkt dat de belangen voor Doorn duidelijk zijn bij het ministerie.

Mevrouw Hoek meent dat men er niet aan voorbij moet gaan dat er ooit een aanleiding was om naar Zeeland te gaan: mariniers-water-zee. Er gaan geruchten over de Veluwe, maar dan zouden de mariniers richting kust moeten gaan om te oefenen.

Deze ochtend was in het nieuws dat Zeeland al €40 miljoen heeft uitgegeven aan voorbereidingen. Gedeputeerde Van Essen kent deze overwegingen. Hij begrijpt de zorgen die in Zeeland leven en de zorgen die er bij de mariniers leven. De afweging van wat een geschikte locatie is, ligt bij het ministerie. GS staan voor de Utrechtse belangen.

2.2 Statenbrief tussentijdse evaluatie programma Binnenstedelijke Ontwikkeling

De voorzitter deelt mee dat de vooraf ingediende vragen van FvD, GroenLinks en CDA deels zijn beantwoord.

In de Statenbrief wordt aan de Staten gevraagd of men zich herkent in de tussentijdse evaluatie en aanbevelingen en of de Statenleden richtinggevende adviezen hebben voor het nieuwe programma.

Gedeputeerde Van Muilekom leidt het onderwerp in.

Zowel GS als Staten laten grote betrokkenheid bij het onderwerp zien. Er is een nieuwe opgave, de woningbouwproductie wordt verhoogd naar 10.000 per jaar. De ambitie van het oude uitvoeringsprogramma, 7.000 woningen, is gehaald. Dat is een mooie prestatie. De gedeputeerde ziet het als een grote ambitie voor zichzelf om zodanig sturing te geven dat het lukt om 10.000 woningen per jaar te bouwen. Dit gebeurt ook door inwoners met initiatieven, met gemeenten en met partners in de provincie. Het Rijk is soms nodig om tot goede prestaties te komen.

Er ligt een aantal suggesties voor. Hij hoopt dat de fracties accenten bij bepaalde onderwerpen zullen leggen en aangeven aan welke onderwerpen aandacht gegeven zou moeten worden de komende jaren. Op die manier kan het uitvoeringsprogramma van de komende vier jaar ingevuld worden. In antwoord op de vraag van FvD geeft de gedeputeerde aan dat hij na de inbreng zal bepalen hoeveel personeel nodig is om dit goed te kunnen doen.

De heer Hazeleger stelde zijn vraag schriftelijk: er is een evaluatie en een Statenbrief-evaluatie. In de laatste staat een lijst met conclusies en aanbevelingen. Die kan echter niet gelinkt worden aan wat in de evaluatie zelf naar worden komt. Het antwoord hierop was dat het aanvullend is op het rapport van de Randstedelijke Rekenkamer (RR). Dit is hem niet duidelijk. In de evaluatie wordt bijvoorbeeld gezegd dat er onvoldoende focus is en dat er te weinig keuzes zijn binnen een ambitieus en breed programma. Een conclusie uit de Statenbrief is dat de inzet niet beperkt moet worden tot binnenstedelijke locaties. Dit lijkt hem tegenstrijdig. Er zijn meer tegenstrijdigheden te vinden. In de evaluatie staan reacties van mensen binnen de organisatie en van mensen van buiten op hoe het is gegaan. Daarin zijn schokkende punten te lezen die niet zijn opgenomen in de Statenbrief. Voorbeelden hiervan zijn:

- successen niet uitrollen en te vroeg loslaten,
- onduidelijk wie verantwoordelijkheid neemt, bij welke afdeling men moet zijn voor een beslissing,
- het team is niet op volle sterkte,
- roerige tijden met veel personele wisselingen in programmateam en programmamanagement,
- geen consistentie in spelregels, verschillende signalen per afdeling.

Hij vraagt zich dan ook af of de basis op orde is. Hierover is niets terug te vinden in de Statenbrief.

Daarin staat dat specifieke aandacht gericht moet worden op doelgroepen zoals ouderen, starters, arbeidsmigranten en dak- en thuislozen. Hij vraagt zich af of dit een provinciale taak is.

Er staat ook in dat men nadrukkelijk de rol ziet bij centrumontwikkelingen en de aanpak van retailproblematiek. Dus: voordat de binnenstedelijke ontwikkeling van woningbouw goed op poten is gezet, houdt de provincie zich ook al bezig met retailproblematiek.

Hij vraagt zich af hoe de conclusies uit de Statenbrief voortkomen uit de evaluatie.

Mevrouw Hoek wijst erop dat, wat haar gemeente betreft, in kranten veel te lezen is over de Planetenbaan, de transformatie vanuit het provinciaal inpassingsplan en de ontwikkeling van andere woonwijken. 50PLUS maakt zich zorgen over de samenwerking tussen gemeenten en provincie op bijvoorbeeld het gebied van infrastructuur. Aan de ene kant wil men, vooruitlopend op de realisatie van de nieuwe woningen, al wegen afsluiten terwijl er nog geen woningen zijn en terwijl er nog geen alternatieven zijn, zoals de afslag naar de Zuilense Ring. Op die punten moet meer samengewerkt worden; provincie en gemeenten zouden naar het totaal moeten kijken, niet alleen naar de ontwikkeling van een woonwijk, maar ook naar bijvoorbeeld de in- en uitstroom. Als ergens in plaats van een oud schoolgebouw torenflats worden neergezet, dan vermeerderen de verkeersbewegingen. Dit punt komt niet terug in de Statenbrief maar moet meegenomen worden in de plannen rond woningbouw.

Mevrouw De Jong herinnert eraan dat haar fractie al vragen heeft gesteld. Zij heeft enkele toevoegingen.

Als er een nieuw programma komt, zou het programma moeten beginnen met een goede analyse van de huidige situatie op de woningmarkt in Utrecht, met bijvoorbeeld de volgende punten:

- wat is de behoefte,
- wat ligt er aan harde en zachte plancapaciteit,
- wat zijn veel voorkomende juridische en financiële problemen,
- hoe staat het met de Woondeal,
- hoe staat het met de Woondeal Amersfoort?

Aan het eind kan dan geconcludeerd worden over wat de provincie hier kan doen.

Zij heeft hier eerder om gevraagd maar kreeg nog geen antwoord op de vraag waar de provincie het geld aan besteed heeft.

Zij vraagt dringend of er duidelijkheid geschept kan worden. De RR vroeg ook om een duidelijk kader waarbij aangegeven wordt wat de provincie kan doen, ook richting gemeenten. In het stuk staat dat de flexibiliteit behouden moet worden. Mevrouw De Jong is het daarmee eens, maar zij neemt het advies van de Rekenkamer erg serieus.

Zij vraagt hoe het staat met het nemen van stappen om een kader te maken en duidelijk te maken aan gemeenten wat de provincie kan doen en welke stappen genomen daarin zijn. Dit is van belang, ook omdat de provincie niet een soort pinautomaat moet zijn. In de vorige periode was er sprake van €1,3 miljoen onderbesteding. Gezien de prioriteit van het onderwerp is dat niet wenselijk.

Zij zou graag zien dat de provincie gemeenten helpt bij het zoeken naar binnenstedelijke locaties. Voor kleinere gemeenten is dit moeilijk, er zijn vaak complexe onderwerpen aan de orde. Die ondersteuning moet nog voor de planvorming komen.

Mevrouw Rikkoert laat weten dat de ChristenUnie benieuwd is naar de haalbaarheid. Twee punten worden genoemd: geen consistentie in de spelregels en onduidelijkheid bij wie de verantwoordelijkheid neemt. Zij vraagt hoe ervoor gezorgd wordt dat de organisatie op orde is.

De heer Van Deún stelt dat er geen woningcrisis meer is maar woningnood.

Er liggen bouwstenen voor een toekomstige visie. De PVV hoopt veel van de ervaringen en adviezen terug te lezen in de nieuwe visie, maar het rapport van de RR geeft daar weinig hoop op. Er staat dat er geen keuze is bij lange termijnontwikkelingen, dat het provinciale beleid van de afgelopen jaren niet leidt tot de bouw van voldoende woningen, dat de provincie te weinig een regierol vervult bij regionale woningbouw, dat niet iedereen goed op de hoogte is van de rol en de mogelijkheden van de provincie, dat de rode contouren als te beknellend worden ervaren door de gemeenten et cetera. De woningnood is zo hoog dat er echt wat moet worden gedaan. Er is een groot tekort aan sociale huur en middenhuur woningen. Jonge mensen kunnen niet meer aan een huur- of woning komen. De wachttijd is inmiddels opgelopen tot meer dan tien jaar.

Ook in de provincie Utrecht richt het beleid zich op binnenstedelijke ontwikkeling. Per definitie is dat duur, wat gevolgen heeft voor de grootte van woningen, voor het aantal woningen in de sociale en middenhuur en voor starters bij koopwoningen. Eengezinswoningen worden daardoor postzegelwoningkjes van 80m².

Het college heeft als prioriteit en voornemen dat er accenten gelegd worden bij het aanjagen van de woningbouw, bij duurzaamheid, gezonde leefomgeving en klimaatadaptatie. Dat staat elkaar soms in de weg. Daardoor komen projecten niet van de grond. Soms moeten prioriteiten worden gesteld. De retailproblematiek in relatie met woningbouw wordt benoemd. Dat is belangrijk. Maar mensen moeten of willen werken. In dit kader vraagt hij extra aandacht voor het behouden en reserveren van ruimte voor werklocaties en meer zwaardere en monofunctionele locaties in het bijzonder. Er moet een integrale afweging plaatsvinden van ruimte voor wonen én werken.

Bouwen in bijvoorbeeld Rijnenburg is veel goedkoper dan binnenstedelijk wonen. Als het beleid niet is gericht op binnenstedelijk bouwen, kiezen projectontwikkelaars eerder voor goedkoper bouwen buiten de stad. Daardoor komen projecten om achterstandswijken te veranderen door middels de bouw van woningen de demografische samenstelling te veranderen, in de knel.

De ware agenda van GroenLinks is om vooral binnenstedelijk te bouwen. De PVV roept het college op om eindelijk eens de handschoen op te pakken, dogma's los te laten en snel veel woningen te bouwen. Dit was ook mogelijk na de Tweede Wereldoorlog.

De heer Schipper sluit zich aan bij de vragen van de heer Hazeleger over de gereedheid van de organisatie voor de opgave die er ligt.

Bij de bespreking van het rapport van de RR gaf de SP al aan dat er meer focus moet komen op zaken waar de provincie echt verschil kan maken. In de evaluatie staat dat er meer focus moet komen, maar hij zou dit in het nieuwe programma meer ingevuld willen zien. De SP denkt dan aan de inzet op

energiebesparing, energie die niet gebruikt wordt hoeft ook niet opgewekt te worden. Het scheelt uitstoot en het schept werk als een isolatieprogramma voor woningen wordt ondersteund. De corporaties trekken dit momenteel niet. Een voorbeeld: veel flatwoningen in Overvecht worden aangepakt, maar het energiezuiniger maken van de lagere bouw van de corporatiewoningen staat niet in de nieuwe productieprogramma's. De provincie kan hier iets mee doen. Hij vraagt GS om in de richting van het Stadsmakersfonds te denken, hier worden projecten die blijven liggen door een combinatie van publiek en privaat geld opgepakt. In het programma kan dit verder ingevuld worden. In het rapport van de RR worden weinig harde criteria meegegeven bij subsidieverlening. Bij subsidieverlening moet gekeken worden naar projecten waar behoefte aan is in de provincie. In nieuwbouwgebieden en inbreidingslocaties ziet men bij de eerste projecten al dat er wordt afgeweken van de behoefte en dat minder sociale huur en middenhuur wordt gebouwd. Hij hoort graag een toezegging op deze punten.

Mevrouw De Man laat weten dat de VVD zich herkent in de evaluatie. Zij sluit zich aan bij de SGP. De Statenbrief moet een vertaling zijn van het rapport van de RR en de evaluatie. Dit sijpelt er wel door, maar de brief is meer een vertaling van het coalitieakkoord. Hier moet meer duidelijkheid in komen. De vorige week was er een bijeenkomst met alle VVD-vertegenwoordigers van de gemeenten. Daar kwam het belangrijkste richtinggevend advies naar voren: wees een betrouwbare partner. Dit zou als leidend thema in het stuk moeten worden gebruikt.

Men was positief over de wijze waarop vragen worden beantwoord, kennis wordt gedeeld en wordt geholpen. Het schort wat aan het doorpakken, dat is in de evaluatie terug te lezen. Het gaat dus om de vraag of de interne borging van wat het externe team afspreekt met gemeenten een doorgaande lijn is. Een voorbeeld is de Oude Tempel: buiten zit het in het programma Hart van de Heuvelrug en binnen wordt het een bosgroeiplaats. Dat is lastig te begrijpen. Dit las men ook terug in de evaluatie: welke afdeling heeft de verantwoording?

Innovatieve projecten komen nog niet goed uit de verf. Die kunnen juist helpen. Zij stelt voor om eens een ambtenaar die aan een project heeft gewerkt mee te nemen in het team en langs te gaan bij andere gemeenten. Dit werkt inspirerend en kan bijdragen aan een andere manier van denken. Zij vraagt of het dashboard BO een apart instrument moet zijn.

De regionale programmering is op komst. Gezien alle glitches in the system over hoe de monitoring goed geregeld moet worden, dringt zij erop aan dat één systeem gehanteerd wordt zodat niet telkens verschillende cijfers in gesprekken worden genoemd. Cijfers zijn dan onbetrouwbaar.

De VVD vindt het erg belangrijk dat men zich niet beperkt tot de inzet op binnenstedelijk bouwen. Op de lange termijn komt er een punt waarop er binnenstedelijk geen ruimte meer is en er buiten de rode contouren gekeken moet worden. Dit team kan daar een prachtige rol in vervullen. De leden van het team zouden dus ook hiervoor geschikt moeten zijn.

De heer Suna brengt naar voren dat het realiseren van betaalbare woningen voor de PvdA altijd een belangrijk punt is. In de evaluatie is geen duidelijke informatie te vinden over hoeveel betaalbare woningen zijn gerealiseerd. Bij de beantwoording van de technische vragen van het CDA worden cijfers genoemd. Er is een lichte daling en daarna een groei. Men weet niet concreet hoeveel echt gerealiseerd is. Hij vraagt of hiervoor meer aandacht kan komen in de toekomst.

Er moet per gemeente gekeken worden naar demografische aspecten, naar een goede verdeling naar leeftijd, inkomen of achtergrond.

Naast het tekort aan sociale huur is ook het tekort aan middenhuur een probleem. Daar moet de focus op komen. De PvdA verwacht van het college dat met gemeenten afspraken worden gemaakt over het vergroten van het aantal middenhuur woningen.

Bij eerdere bijeenkomsten is genoemd dat ambtelijke capaciteit wordt ingezet om gemeenten te helpen bij het realiseren van de woningbouwopgave. In de evaluatie worden punten van aandacht genoemd. Misschien is meer formatie nodig, belangrijker is dat er contact is tussen afdelingen. Het contact met gemeenten is ook van belang, gemeenten en provincie moeten later met één mond spreken.

GroenLinks noemde zaken als plancapaciteit en zachte en harde plannen. Hij zou hierover meer informatie willen krijgen: wat komt de komende periode op de provincie af, wat zit in de planfase, wat is te realiseren, waar liggen knelpunten, welke juridische aspecten spelen een rol? Hij vraagt naar het doel van de bijeenkomsten met stakeholders, of het de bedoeling is dat woningbouwcorporaties, projectontwikkelaars, gemeenten, provincie en andere partners bij elkaar komen. Wat wordt dan besproken, de woningnood? Hij benadrukt dat het moet gaan om acties, om wie wat gaat doen.

Mevrouw Veen weet niet of zij blij of teleurgesteld moet zijn. In de vorige vergadering informeerde zij bij de gedeputeerde naar de grootte van de personele inzet bij de enorme opgave. De gedeputeerde gaf hier antwoord op. In de Statenvergadering heeft zij dit nogmaals aangekaart en de gedeputeerde heeft daarop geantwoord. In deze vergadering stellen SGP en FvD de vraag: hoe is de staat van de organisatie? Het antwoord daarop staat in de verslagen. Zij adviseert dit terug te lezen. De heer Hazeleger vindt het interessanter om de geluiden uit de organisatie en van externen te horen en niet alleen van de gedeputeerde. Daar hoort men de echte informatie.

De heer Suna wijst erop dat de heer Hazeleger het doet voorkomen of de informatie van GS niet echt is. Hij vraagt de voorzitter dit te corrigeren.

De heer Hazeleger licht zijn opmerking toe. Een Statenlid kan veel vragen stellen en krijgt dan veel antwoorden. Daar zit vaak een heel correcte laag in. Hij is altijd op zoek naar de ervaringen in het veld. Die staan in de evaluatie. Die heeft hij gelezen. Maar hij ziet die niet terug in de Statenbrief. Daar heeft hij aandacht voor gevraagd.

Mevrouw Koelewijn wijst erop dat, op het moment dat iemand dergelijke woorden uitspreekt en dus in twijfel trekt wat in de vergadering gebeurt, diegene ook de Staten in een bepaalde positie manoeuvreert. Zij vraagt de heer Hazeleger of hij zich daarvan bewust is.

De heer Hazeleger stelt dat de Staten stukken van het college krijgen en het hun taak is om die te controleren. Mevrouw Veen berispt hem omdat hij kritische vragen stelt naar aanleiding van een evaluatie die in het veld is uitgevoerd. Daarmee krijgen de Staten informatie van de betrokkenen. Mevrouw Veen meent dat spreker de beantwoording van haar vragen terug kan lezen. Maar hij stelt juist kritische vragen naar aanleiding van dingen in het veld.

Mevrouw Veen wijst erop dat de heer Hazeleger de stukken heeft gekregen. Daarin is te lezen dat het een evaluatie is van medewerkers. Dat is hetzelfde geluid dat eerder is gehoord. Het is frappant dat er drukte wordt gemaakt over iets waarvan de Staten al op de hoogte waren en waarover de gedeputeerde meerdere keren uitspraken heeft gedaan.

Mevrouw Veen vervolgt haar eerste termijn.

Zij deelt mee dat D66 zich kan herkennen in de tussentijdse aanbevelingen.

Wat de richtinggevendende adviezen betreft, sluit zij zich aan bij Groen Links. Zij zou graag inzicht krijgen in wat er momenteel gebeurt, in de planlijsten et cetera.

Bij de stukken is een PowerPoint aangeleverd. Daarin staat onderaan 'aanbeveling van externe partners'. Dit zijn prachtige aanbevelingen waar men bijna niet tegen kan zijn. Zij geeft aan dat de punten 4/5, 7 en 10 de focus zouden moeten krijgen.

Het halen van de doelen moet voorop staan. Er is een ambitie afgesproken en zij vertrouwt erop dat GS die ambitie gaan halen.

Zij complimenteert GS met de zelfevaluatie.

In reactie op de SGP stelt mevrouw Koelewijn dat de Staten tevoren vragen kunnen stellen, dat die door GS worden beantwoord en dat dit het instrument van de Staten is. Het antwoord is soms niet wat men verwacht maar dat kan men dan aangeven. Bijvoorbeeld het antwoord op de vraag van het CDA over seniorenwoningen. GS antwoordde dat zij het aantal seniorenwoningen niet bijhouden omdat hier geen beleidsdoelstelling op is geformuleerd. Dit verbaast haar omdat meerdere keren over dit onderwerp gesproken is. Zij meent dat het zelfs is toegevoegd aan het vorige kader, in ieder geval op het gebied van wonen met zorg. Een ander antwoord was dat het CBS dit niet monitort en

dat het lastig is om het te definiëren. Maar dit is juist wat de provincie moet gaan doen. Het moet duidelijk zijn waarover men spreekt met elkaar, dit betreft zowel kwantiteit als kwaliteit. Op het moment dat men alleen maar optelt, mist men de kern van het vraagstuk. Het gaat ook over kwaliteit omdat men moet weten waarop gestuurd moet worden. Wat heeft invloed op de wooncarrière van mensen, kunnen mensen doorstromen? Het gaat niet alleen over toevoegen. Het is een complex gebeuren. Dit moet ook een onderdeel van de evaluatie zijn.

Zij dankt voor de aanvullende informatie over de inzet van het programma en vraagt in hoeverre de provincie richting dat nieuwe kader rond binnenstedelijke ontwikkeling gaat. In welke zin weet en meet men daar beter zodat de provincie in de regio kan komen?

Over maatschappelijk vastgoed is in de vorige periode meerdere keren gesproken in de commissie RGW. Dit is een onderdeel van dezelfde oplossing richting meer woningen. Het is jammer dat daarover geen inzicht ontwikkeld is. De Staten mogen daar scherp op zijn en mogen de gedeputeerde vragen om hierover wederom een toelichting te ontvangen.

De CDA-fractie waardeert waar het programma mee bezig is. Haar vraag over de inzet en capaciteit die daarvoor beschikbaar is, is beantwoord. Misschien dat dit te weinig is. Het is nog steeds een punt van zorg. Zij vraagt in hoeverre de gedeputeerde werkt aan een oplossing.

Het CDA kijkt met belangstelling naar het pad richting de nieuwe visie en zal er actief aan meedoen.

Mevrouw Keller verwijst naar de evaluatie waarin staat dat een aantal zaken minder goed van de grond is gekomen, zoals het initiëren van innovatieve projecten en het in kaart brengen en wegnemen van knelpunten bij de realisatie van sociale huurwoningen. De PvdD vindt niet terug in de aanbevelingen waar dit wordt verbeterd. Zij vraagt of dit indirect in de aanbeveling integraliteit meekoppelkansen staat. Zij sluit zich aan bij de vraag van FvD hierover.

Uit het rapport van de Inspectie Leefomgeving en Transport blijkt dat het niet goed gaat met de decentralisatie van de ruimtelijke belangen in Nederland. De PvdD vindt het aan de provincie om hier scherp regie op te voeren en de belangen van natuur en biodiversiteit in de gaten te houden.

De heer Van Deún sprak over de woningnood. Op 31 januari verscheen een goede column in de Volkskrant over de woning schaarste en waardoor die veroorzaakt wordt. Dit is een andere visie. Het blijkt dat er sinds 2012 een huizengroei was van 6% ten opzichte van een bevolkingsgroei van 3,3%. Er moet anders gekeken worden naar de behoefte aan huizen. Er moet minder gekeken worden naar groter, beter enzovoort maar meer naar wat er is en hoe de doorstroming bevorderd kan worden.

De heer Bouabid wijst erop dat in de tussentijdse evaluatie staat dat het in kaart brengen en wegnemen van knelpunten bij de realisatie van sociale huur nog steeds minder goed van de grond komt. Dat baart zijn fractie zorgen. Hij vraagt hoe GS hieraan een bijdrage kunnen leveren zodat dit in de toekomst verbetert.

De externe partijen zijn meer negatief dan positief. Ook dat baart DENK zorgen. Hij vraagt hoe dit verbeterd kan worden en is van mening dat daarbij gebruik gemaakt moet worden van de input van de externe partijen.

De heer Weyers herinnert eraan dat het accent van de coalitie op binnenstedelijk bouwen niet de keuze van FvD is. Dit is ook lastig als een groot deel van alle buitenruimte wordt opgeofferd voor energielandschappen.

Zijn fractie maakt zich zorgen over de uitvoeringscapaciteit van het programma wonen, het is vaker aangestipt. Er zijn inderdaad eerder vragen over beantwoord. Maar bij het lezen van de evaluatie blijkt dat de ambitie voor het binnenstedelijk bouwen groter wordt in de toekomst. Terugkijkend blijkt dat intern en extern daarbij vragen worden gesteld. Er moet uitvoeringscapaciteit zijn. FvD is solidair met de uitvoeringsmensen in de publieke sector. Zelfs als men buitenstedelijk gaat bouwen, is het nog de vraag of de uitvoeringscapaciteit die daarbij hoort in alle disciplines op orde is. Er zijn wel eens dingen fout gelopen omdat het schortte aan uitvoeringscapaciteit. Hij vraagt GS of er een punt is, een afweging, waarbij het tekortschieten van de uitvoeringscapaciteit een reden wordt om te gaan vertragen.

Mevrouw Hoek vraagt, mede naar aanleiding van de opmerkingen van de heer Suna, wat er gedaan wordt als de binnenstedelijke capaciteit er niet meer is. De rode contouren zijn lang geleden vastgesteld. Is de tijd niet rijp om alle rode contouren te herijken? Wellicht kan de provincie zelf aangeven waar het aangepast kan worden aan de tijd en de behoefte van nu. De vraag van gemeenten hoeft dan niet te worden afgewacht.

De heer Hazeleger wil wat rechtzetten. Hij had de term 'echte informatie' niet mogen gebruiken. Hij bedoelde te zeggen dat de Staten van het college antwoorden krijgen die naar eer en geweten worden gegeven. Het is echter de taak van de Staten om die te toetsen met informatie uit het veld. Dat probeerde hij te zeggen maar hij slaagde daar niet in. Hij biedt zijn excuses daarvoor aan. In reactie op mevrouw Veen stelt hij dat mevrouw Veen er inderdaad eerder naar vroeg en dat de antwoorden daarop zijn ontvangen. Zijn vraag was waarom dit niet in de Statenbrief is opgenomen. Spreker meent dat hij de interruptie beter had moeten overwegen.

De voorzitter schorst de vergadering om GS de gelegenheid te geven zich op de beantwoording voor te bereiden.

De voorzitter heropent de vergadering.

Gedeputeerde Van Muilekom dankt voor de vele input en voor de complimenten.

In het kader van de Omgevingsvisie is afgesproken dat er regionaal geprogrammeerd gaat worden. Meerdere fracties vroegen naar de behoefte per gemeente, welk type woningen wordt gebouwd (woningen voor starters, senioren, eenpersoonshuishoudens), welke locaties zijn in beeld? Ook was er de vraag of gemeenten hierbij geholpen konden worden. Daarbij werd opgemerkt dat er aan het binnenstedelijk bouwen een keer een eind komt. Dit zijn onderwerpen waaraan in het kader van de regionale programmering invulling gegeven zal worden. Dan is er goed inzicht in de hoeveelheid projecten, de aantallen woningen en de locaties. Dit zal weer input zijn voor het goed inrichten van de monitor, zodat die aantallen gevolgd kunnen worden. Sommige aspecten worden momenteel niet bijgehouden, het is de bedoeling dat dit wel gaat gebeuren. Met het oog op de vergrijzing moeten er meer seniorenwoningen komen, de doorstroom moet bevorderd worden.

Meerdere fracties maken zich zorgen over de capaciteit van de interne organisatie. Het programma Binnenstedelijke Ontwikkeling en Wonen is een programmaonderdeel. In het kader van de evaluatie is intern aangegeven dat er beter samengewerkt en afgestemd moet worden. Het gaat soms niet alleen om wonen maar ook over de mobiliteitsopgave. Het zijn integrale vraagstukken en er moet meer gebiedsgericht gekeken worden. In de interne organisatie zijn diverse disciplines nodig om dit aan de voorkant goed te organiseren. Dat vergt goede samenwerking. Het moet niet zo zijn dat een deel van de organisatie met externe partners spreekt en dat de plannen door de afdeling vergunningen of ruimtelijke ordening worden tegengehouden. Aan de voorkant moeten dingen goed afgestemd worden zodat zij aan de achterkant niet tegengehouden worden. Hiervoor is aandacht, maar er zijn nog stappen te maken. Dit is vermoedelijk waarom de organisatie soms 'niet betrouwbaar' wordt genoemd.

De heer Hazeleger vraagt waarom dit niet als een punt in de Statenbrief staat vermeld.

Gedeputeerde Van Muilekom is zich er niet van bewust dat dit er niet in staat. GS nemen de aanbevelingen en conclusies die de RR heeft gedaan integraal over. Men zal aan het werk gaan met deze aanbeveling, in de uitwerking van het nieuwe programma moet ook aan de interne organisatorische kant verder invulling worden gegeven om dit goed te laten verlopen.

De heer Weyers vraagt of het voor de gedeputeerde een kwestie is van beter en slimmer organiseren, een soort intern bedrijfskundig vraagstuk, of een kwestie van dat bij de benodigde expertise een aantal mensen hoort om het uit te voeren. Is het een kwalitatief of een kwantitatief verhaal? Het eerste is in principe oplosbaar. Het tweede is een gegeven.

Gedeputeerde Van Muilekom antwoordt dat ook de afgelopen jaren met het interne personeel is gewerkt. Bij projecten is er soms de benodigde externe expertise bij gehaald. Als hij kijkt naar hoe de organisatie momenteel is ingericht, de monitoring is goed bemenst, dan is het op orde. De regionale programmering komt erbij. Het is een behoorlijke opgave om dit goed te regelen. De Staten gaan de kaders hiervan vaststellen. Of de bemensing goed op orde is, zal afgewogen moeten worden. De gedeputeerde zal daarop terugkomen bij de Staten.

Mevrouw Hoek wil het begrip seniorenwoning veranderen in levensloopbestendig. Dit vindt zij meer passend. Levensloopbestendig is bestemd voor iedereen. Jongeren worden immers ouder.

Gedeputeerde Van Muilekom heeft onderwerpen gehoord die de fracties belangrijk vinden. De SP vindt dat er aandacht moet zijn voor energiebesparing, met name in oudere woningen in bepaalde wijken. Meerdere fracties vroegen aandacht voor de betaalbaarheid van woningen en daarbij werd middenhuur genoemd. CDA en 50PLUS wezen op seniorenwoningen/levensloopbestendige woningen. Er moet goed nagedacht worden over wat de meerwaarde van de provincie kan zijn bij het realiseren van seniorenwoningen. Dit moet geagendeerd worden bij de regionale programmering, dan worden gesprekken met gemeenten gevoerd. Er zijn nieuwe concepten, bijvoorbeeld het knarrenhof-concept. In het kader van dit programma kunnen partijen worden uitgedaagd om tot nieuwe concepten te komen voor dit type woonvorm.

Er wordt veel binnenstedelijk gedaan, er wordt veel verdicht. Daarbij moet men alert zijn op een gezonde leefomgeving.

Dit zijn alle thema's die een plek moeten krijgen in de verdere uitwerking van het programma Stedelijke Ontwikkeling.

De monitoring is nog niet op orde. Zojuist legde hij een link met de regionale programmering. Dit is een belangrijk onderwerp. Het is niet alleen meten en weten voor de provincie, er moet ook goed en betrouwbaar inzicht komen in wat er gebeurt. Betrouwbare informatie is ook van belang als de provincie bij het Rijk aangeeft dat er middelen nodig zijn voor de opgave. Hij hoopt dat rond de zomer de eerste stappen duidelijk zijn en dat hij de Staten kan vertellen hoe het nieuwe monitoren eruit komt te zien en hoe de in de commissie ingebracht punten door de monitor gevolgd worden.

Mevrouw Koelewijn hoort een antwoord op regionale schaal en vraagt of het mogelijk is om dit gemeentelijk te doen zodat men binnen de regio's weet waar welke woningen gerealiseerd worden en waar niet. Dit kan de provincie helpen om de regierol te vervullen.

Gedeputeerde Van Muilekom antwoordt dat het zoeken is naar wat naar buiten gebracht kan worden en wat niet. Soms zijn locaties in beeld die nog geheim zijn. Gemeenten kunnen de provincie vragen mee te helpen bij wat nodig is om een bepaalde locatie te ontwikkelen. In de regionale programmering zal ook tot uitdrukking komen dat men probeert inzicht te krijgen in de opgaven die er zijn. Soms kan niet gezegd worden welke locatie het betreft omdat daarmee marktpartijen als het ware bediend worden. Hij stelt voor om na de zomer te spreken over de monitoring, waarbij de commissieleden kunnen aangeven welke type informatie zij hierin willen terugzien.

Hij vraagt zich af of de provincie zich moet bezighouden met maatschappelijk vastgoed.

Mevrouw Koelewijn stelt dat er in de vorige periode vaker over het onderwerp maatschappelijk vastgoed is gesproken, ook in relatie tot wonen, juist vanwege de transitie daarin. Maatschappelijk vastgoed kan ook andere doelen dienen op het gebied van wonen en zorg, bijvoorbeeld een huiskamer in een buurt.

Gedeputeerde Van Muilekom stelt dat het gebruik van maatschappelijk vastgoed zeker is, maar dat het de vraag is of provincie of gemeente exact gaat monitoren hoeveel maatschappelijk vastgoed er is in een gemeente.

Mevrouw De Haan herinnert eraan dat het rapport van de RR aangeeft dat de huidige monitor niet aansluit bij de regio. Zij neemt aan dat, naast de inhoudelijke punten, ook dat punt wordt meegenomen zodat er één monitor is en de informatie goed is.

Gedeputeerde Van Muilekom meent dat door het opzetten van de regionale programmering de input uit de regio's in de monitor gaat landen. Hij hoopt dat de monitor daarmee goed aansluit. De heer Suna vroeg hoe het programma tot stand zal komen. Hierover moet worden nagedacht. De provincie bouwt niet. De gemeente maakt bestemmingsplannen maar corporaties, ontwikkelaars en andere partijen zijn nodig om de plannen van de grond te krijgen. In de komende maanden zou een bijeenkomst met de Staten en die partijen georganiseerd moeten worden. Daar moet de vraag voorliggen wat de meerwaarde van de provincie is, waar de provincie het extra zetje kan geven. Dat is de afgelopen jaren op diverse manieren gedaan. De externe partners zijn hier voor een deel tevreden over en voor een deel liggen de verwachtingen richting provincie hoger. Er is een vraag gesteld over communicatie en inzicht. Hij heeft bemerkt dat het heel belangrijk is dat het programmateam minder bescheiden wordt en meer uitdraagt waar het mee bezig is. Met concrete projecten kan men laten zien wat er wordt gedaan. De heer Schipper noemde het Stadsmakersfonds, waar initiatieven van onderaf een kans krijgen. Daar gebeuren veel mooie dingen. De Staten zouden daarover met trots geïnformeerd moeten worden. Er is gevraagd naar de aanbevelingen. Die zullen verder uitgewerkt worden. De gedeputeerde zal de opmerkingen meenemen bij de verder uitwerking.

De voorzitter constateert dat de gedeputeerde heeft toegezegd dat er een bijeenkomst met de externe partners zal komen. Dit punt wordt op de Termijnagenda gezet.

De voorzitter geeft de fracties de gelegenheid voor een tweede termijn.

De gedeputeerde vraagt zich af waar de doorzettingskracht van de provincie ligt. Mevrouw Koelewijn wil meegeven dat de provincie op sommige momenten meer moet verleiden en op andere momenten meer moet sturen. De commerciële belangen van projectontwikkelaars en aannemers maken het makkelijk om grote woningen en projecten met meer winst te realiseren.

Mevrouw De Boer hoopt dat uit de stakeholderbijeenkomst concrete afspraken over acties komen.

Mevrouw De Man herinnert aan haar vraag over het zijn van een betrouwbare partner.

De gedeputeerde gebruikt veel uitdrukkingen als 'ik hoop dit' en 'misschien moet dit zo', zo zegt hij te hopen dat de regionale programmering landt in de monitoring. Maar als gedeputeerde kan hij stellen dat dit wordt gedaan.

De gedeputeerde noemde het punt dat de provincie iets moet met de verwachtingen van externen. Zij vraagt of GS de verwachtingen gaan bijstellen of dat ervoor gezorgd wordt dat de provincie een betere rol gaat vervullen. Het was een evaluatie van het handelen van de provincie. Het zijn volgens haar dus geen verwachtingen. Zij hoopt niet dat GS de verwachtingen van gemeenten gaan bijstellen in de zin van dat de provincie geen invulling kan geven aan de verwachtingen.

De heer Schipper herinnert aan zijn vraag of het programma voor energiebesparing en dat voor de isolatie van de woningen met de slechtste labels landen in het nieuwe programma. Ook vraagt hij naar hardere voorwaarden voor subsidie, zodat gebouwd wordt wat er nodig is. De gedeputeerde zegt dit mee te nemen maar spreker hoort graag of hier wat mee gedaan wordt. Anders wil hij dit punt in de Statenvergadering op de een of andere manier aan de orde stellen.

Mevrouw Rikkoert vindt het positief om te horen dat er een focus ligt op het realiseren van starters- en seniorenwoningen zodat de doorstroming verbeterd wordt. Er liggen dus grote kansen bij de regionale programmering.

De ChristenUnie meent dat de volgende twee randvoorwaarden meegenomen moeten worden. Er moet ingezet worden op dubbel ruimtegebruik. Ook mogen de waarborgen voor een gezonde leefomgeving niet ontbreken bij de binnenstedelijke ontwikkeling.

Zij roept de gedeputeerde op om de Staten mee te nemen in het proces en om te laten zien wat het oplevert. Dit draagt eraan bij dat de Staten tussentijds kunnen bijsturen.

Mevrouw De Jong is blij met de beantwoording.

Zij sluit zich bij de ChristenUnie aan en wil graag betrokken zijn bij het proces. Het was haar niet duidelijk of er in de stakeholdersbijeenkomst een rol is weggelegd voor Statenleden. Dat kan ook in een andere bijeenkomst gebeuren. Het lijkt haar goed om hierover nog voor de zomer nogmaals over te spreken.

Mevrouw Hoek is benieuwd naar wat de uitkomst zal zijn van de herijking van de contouren. Het is positief als vanaf nu gesproken wordt over levensbestendige woningen.

De heer Hazeleger herinnert aan zijn belangrijkste vraag. Er zijn tien aanbevelingen van de RR. Er staat in de Statenbrief dat de elf conclusies in de Statenbrief zijn geformuleerd naar aanleiding van de tussentijdse evaluatie en in aanvulling op het rapport van de RR. Er staan in de aanbevelingen echter meerdere dingen die niet voortkomen uit de evaluatie. Bijvoorbeeld 'beperk de inzet niet tot binnenstedelijke locaties en richt specifiek aandacht op doelgroepen zoals ouderen, starters, arbeidsmigranten en dak- en thuislozen'. De punten die de gedeputeerde noemt - de organisatie is nog niet gereed, er wordt niet altijd consistentie ervaren in de spelregels en het is onduidelijk wie verantwoordelijkheid heeft - erkent hij. Die staan echter niet in de aanbevelingen van de RR en ook niet in de aanbevelingen in de Statenbrief.

Gedeputeerde Van Muilekom herkent de opmerking van mevrouw Koelewijn dat de provincie dan weer moet sturen en dan weer moet verleiden. Bij de regionale programmering is belangrijk dat, als gemeenten het liever zelf doen, zij geen steun hoeven te krijgen van de provincie. De steun kan er ook uit bestaan dat gemeenten soms buiten de rode contouren mogen gaan. Dit gebeurt echter niet als gemeenten binnenstedelijk te weinig geprobeerd hebben.

In reactie op mevrouw De Man zegt hij dat het juist bij de regionale programmering goed in beeld gebracht gaat worden. Dit wordt als input meegenomen in de monitor. Zijn antwoord is dus 'ja'. Mevrouw De Man hoopt dat het team van het binnenstedelijk programma, mocht dit volgebouwd zijn, ook een programmateam is dat zich kan inzetten met kennis en kunde voor buitenstedelijk bouwen. Van haar achterban hoort zij dat dit soms minder goed werkt.

Over de partijen die beoordeeld zijn in de evaluatie zei de gedeputeerde dat zij verwachtingen hebben. Daarmee lijkt hij te zeggen dat hij iets aan de verwachtingen gaat doen in plaats van dat hij een andere rol aanneemt in het proces.

Gedeputeerde Van Muilekom wijst erop dat het nu programma Binnenstedelijke Ontwikkelingen heet. GS willen de woningbouw versnellen. Daar waar projecten van de grond komen en daar waar de provincie steun kan geven, zou het kunnen zijn dat dit buitenstedelijk is. Hij zegt toe dat dit onderwerp meegenomen zal worden in de verdere uitwerking.

In reactie op de tweede vraag van mevrouw De Man antwoordt hij dat de RR veel externe partijen heeft gesproken en dat GS dit ook hebben gedaan. Er moet een goede discussie komen over de verwachtingen. Hij meent dat de provincie soms tegemoet kan komen aan de verwachtingen en soms helemaal niet. Dit moet scherp gemaakt worden en hierover moet een discussie gevoerd worden met externe partijen en met de Staten. Voorkomen moet worden dat in het volgende programma dingen worden verwoord die niet waargemaakt kunnen worden.

In reactie op de heer Schipper stelt de gedeputeerde dat de Staten de kaders gaan vaststellen in het kader van de regionale programmering. Een van de kaders is de 50% betaalbaarheid. Dit wil hij op programmaniveau geborgd zien.

Desgevraagd door mevrouw De Jong stelt de gedeputeerde dat het goed is voor de Staten om ook het geluid van externe partijen te horen.

Hij antwoordt de heer Hazeleger dat hij zal nagaan of aan alle aanbevelingen goed invulling en uitwerking gegeven wordt. Een aantal van de specifieke doelgroepen is inmiddels genoemd. De

provincie gaat niet over dak- en thuislozen. Het kan zijn dat gemeenten in hun regionaal programma met programma's komen om huisvesting te creëren voor hen. Afhankelijk van welke regio het is zullen bepaalde doelgroepen in meerdere of mindere mate voorkomen.

Hij gaf eerder al aan dat bekeken zal worden hoe de organisatie de interne samenwerking en de samenwerking met externen beter kan organiseren. Dat is een opgave die GS zich gesteld hebben.

De heer Schipper herinnert aan zijn vraag over energiebesparing en isolatie.

Gedeputeerde Van Muilekom wijst erop dat er een Energieplan is vastgesteld waarbij juist de verduurzaming van woningen besproken wordt. Hoe dit in het nieuwe programma invulling gegeven wordt, is een punt van uitwerking. Gedeputeerde Van Essen heeft de onderwerpen energiebesparing en verduurzaming in de portefeuille. Er zou overleg met hem moeten plaatsvinden over hoe dit belangrijke onderwerp in de uitwerking verder invulling moet krijgen.

2.3 Statenbrief implementatie erfbegeleiders-landbouwcoaches.

Dit punt is opgevaardeerd door SGP, ChristenUnie en FvD. De redenen van opwaardering zijn opgenomen in de agenda.

De voorzitter geeft de fracties de gelegenheid de opwaardering nader toe te lichten.

Mevrouw De Haan dankt voor de beantwoording.

Gebiedscoöperatie O-gen wordt ook betrokken. Zij vraagt in hoeverre het wiel opnieuw uitgevonden wordt en in hoeverre gebruik gemaakt wordt van de expertise die er is. Dit mede met het oog op de capaciteit bij de organisatie.

De heer Weyers vraagt een toelichting op drie aspecten.

- Is de consultancy gratis voor agrarische bedrijven?
- Er worden in Den Haag enorme bedragen gereserveerd om boeren bijna om te kopen om mee te gaan in de energietransitie. Gaat het om meer dan alleen de energietransitie?
- Wordt deze faciliteit alleen voor deze sector en bedrijven beschikbaar gesteld? In het kader van een level playing field moet dit ook voor andere bedrijven beschikbaar worden gesteld.

Als de Statenleden een meer wervende term weten dan erfbegeleiders/landbouwcoaches dan hoort gedeputeerde Bruins Slot dit graag.

Desgevraagd door de heer Weyers laat de gedeputeerde weten dat de reden waarom GS zich verdiepen in erfbegeleiders/landbouwcoaches is omdat hierover verschillende moties door de Staten zijn aangenomen. Deze periode komt veel terecht op het boerenerf, bijvoorbeeld rond de verduurzaming van de landbouw, de stikstofproblematiek, de bodemdaling en agrarisch natuurbeheer. Dan is het van belang om op een breed spectrum aan onderwerpen te adviseren. Het gaat bijvoorbeeld om de transitie naar kringlooplandbouw, om verduurzaming, over het gebruik maken van subsidieregelingen met het oog op innovatie. In de brief staat nadrukkelijk vermeld dat het ook gaat om sociale ondersteuning. Er komt veel af op de beroepsgroep. Mensen raken soms in de knel met hun bedrijfsvoering en hun gezin. Dit alles betreft de landbouwcoaches.

Als het gaat om de omschakeling naar zonnepanelen in het buitengebied kunnen particulieren in het buitengebied ook advies vragen aan erfbegeleiders.

Het advies moet laagdrempelig zijn omdat de overheid mensen in het buitengebied kan helpen om het bedrijf te verduurzamen en een goed toekomstperspectief tot stand te brengen. De marktconsultatie wordt gedaan om juist op dit aspect uitvraag te doen.

SGP en ChristenUnie vragen in hoeverre het wiel opnieuw uitgevonden gaat worden. Dit is de reden waarom de pilots van de Gelderse Vallei zijn genoemd en waarom de marktconsultatie wordt gedaan. In de pilots van de Gelderse Vallei is een aantal lessen geleerd over hoe het goed gaat en hoe het beter kan. Met de marktconsultatie worden die lessen binnengehaald. Daarom is aan O-gen en een aantal andere bedrijven gevraagd hoe dit opgezet moet worden. Gelderland en Overijssel hebben ook landbouwcoaches. Het is van belang dat ook die ervaringen worden meegenomen.

Mevrouw De Haan vroeg of niet het wiel opnieuw wordt uitgevonden. Het is de vraag of dit binnen of buiten de organisatie, waar deskundigheid en advies aanwezig is, opgezet moet worden. Ook dit is opgenomen in de marktconsultatie. De afgelopen tijd is gesproken met gemeenten als Lopik, De Ronde Venen, Renswoude, Woudenberg, met LTO, de agrarische collectieven en de bij de pilot betrokken coaches. Gevraagd is naar de lessen die zij hadden. Deze adviezen en de marktconsultatie zorgen ervoor dat dit zo goed mogelijk uitgevoerd wordt.

De heer Hazeleger laat weten dat het programma bij Gelderse Vallei 'Zicht op de toekomst, ondernemersbegeleiding voor boeren' genoemd wordt. In de Gelderse Vallei is veel over dit onderwerp nagedacht. Zijn droombeeld van de landbouwcoaches of ondernemersbegeleiders is dat zij zoveel mogelijk lijken op degenen die daar aan het werk zijn.

Hij is benieuwd naar de marktconsultatie. Het lijkt er toch op dat het wiel opnieuw uitgevonden gaat worden. Hopelijk wordt er een werkbaar vorm gevonden waarmee op een goede manier wordt begeleid, op enige afstand van de provinciale organisatie.

Mevrouw De Haan sluit zich aan bij de laatste zin van de heer Hazeleger.

Mevrouw Pouw vindt de aandacht voor het sociale aspect sympathiek klinken. Zij vraagt wat dit inhoudt. Het klinkt bijna als maatschappelijk werk.

De heer Westerlaken memoreert dat het CDA zich tijdens de discussie over de Landbouwvisie en de Agenda heeft ingezet voor de vraag hoe moet worden omgegaan met alle veranderingen. De fractie is content met wat voorligt en met de voorgestelde aanpak, met name met het feit dat de ervaringen uit de omgeving worden meegenomen en dat niet opnieuw het wiel wordt uitgevonden. Het is zeer positief dat de sociale problematiek wordt meegenomen.

Als de 600 bedrijven die steun krijgen, maakt het hem niet uit hoe de begeleiding genoemd wordt.

Mevrouw De Boer dankt voor de beantwoording van haar vragen.

De PvdA heeft er alle vertrouwen in dat de landsbouwcoach, een prima term, een goede bijdrage gaat leveren aan de belangrijke transitie van de landbouw.

Gedeputeerde Bruins Slot dankt voor de steun van de Staten.

Om tot een werkbaar vorm te komen wordt de markt geconsulteerd, ChristenUnie en SGP hadden hun twijfels hierbij. In het veld zijn ervaringen met hoe hiermee moet worden omgegaan. Dat vraagt iets meer tijd, maar daarmee kan het in één keer goed neergezet worden.

In antwoord op de vraag van mevrouw Pouw licht de gedeputeerde toe dat als men kijkt naar wat er speelt op het erf, het niet alleen gaat over boeren die ouder worden en te maken hebben met de problematiek rond het stoppen. Als men kijkt naar het gezin blijkt dat vaak beide partners werken. Dit leidt ook tot stress. Ook is de problematiek rond zelfdoding bij boeren relatief groot. De gedeputeerde meent dat de zakelijke dingen aan de keukentafel niet besproken kunnen worden zonder dit aspect mee te nemen.

2.4 Statenbrief programmaplan Agenda Vitaal Platteland 2020

Dit punt is opgewarderd door GroenLinks, ChristenUnie, SGP en VVD. De redenen van opwaardering zijn opgenomen in de agenda.

De voorzitter geeft de fracties de gelegenheid de opwaardering nader toe te lichten.

De heer De Heer memoreert dat bij de start van de Agenda Vitaal Platteland diverse geldpotten bij elkaar gevoegd zijn om gemakkelijker een integraal beleid te kunnen voeren. Bij deze tussenevaluatie bekruipt hem de vraag hoe integraal de provincie bezig is. Als men kijkt naar de schrijfstijl van de diverse hoofdstukken en de insteek voor de diverse beleidsvelden binnen de AVP zijn enorme verschillen te zien. Er wordt weinig moeite gedaan om er redactioneel een eenheid van te maken, dan maakt hij zich zorgen over de inhoudelijke koers van de AVP. Hij vraagt zich af of het programma

echt een eenheid is met een samenhangend beleid. Hij vraagt of de gedeputeerde de zorgen over de samenhang deelt of dat zij die kan wegnemen. Hij noemt vier onderliggende kwesties:

- Is het wijs dat bodemdaling en energie in aparte deelprogramma's ondergebracht worden? Hoe wordt op die manier de samenhang geborgd?
- Waarom zijn de passages over de PAS zo gedateerd? Waarom staat er niets over het nieuwe gebiedsgerichte stikstofbeleid?
- Er lopen pilots voor het nieuwe groene contour-beleid. Waarom is nergens iets te lezen over de eerste contouren van de nieuwe aanpak?
- Hoe is het mogelijk dat er na dertien jaar AVP-beleid voor sommige deelprogramma's nog geen enkele indicator is gevonden?

Hij dankt het team voor de schriftelijke voorronde, daarmee is de helft van zijn vragen beantwoord.

De heer Hazeleger sluit zich aan bij met name het begin van de inbreng van de heer De Heer en vraagt in hoeverre het programmaplan geactualiseerd is.

Sinds anderhalf jaar is er in het westen van de provincie geen uitvoeringsorganisatie. Hij hoort graag hoe dit ervaren wordt, of er eerste conclusies te trekken zijn.

Als meer duidelijk is over hoe de nieuwe samenwerking met gebiedscoöperatie O-gen eruit gaat zien, met subsidieaanvragen, wordt hij hiervan graag op de hoogte gesteld.

Mevrouw Van Gilse benadrukt dat de VVD de aanpak van vrijkomende agrarische bebouwing (VAB) heel belangrijk vindt, mede door het risico op ondermijning. Dit programmaplan is alleen voor 2020. Zij informeert of er een lange termijnvisie is en zo niet, of die geformuleerd kan worden.

De heer Schipper heeft een politieke vervolgvraag op de beantwoording van de technische vragen van de SP. De vraag was wat de provincie verstaat onder basisvoorzieningen en marktfalen. Hij vroeg of hij een overzicht kon krijgen van de gehonoreerde en afgewezen subsidies. Dit is toegezegd bij de eindexamen. De begrotingen van diverse gemeenten staan zodanig onder druk dat juist genoemde publieke voorzieningen als bibliotheken en dorpshuizen als eerste verdwijnen. Hij vraagt wat GS in 2020 doen om actief het behoud van dergelijke voorzieningen te bevorderen.

Gedeputeerde Bruins Slot memoreert dat dit voor de AVP een overgangsjaar is, het programma zou in 2019 eindigen. Het jaar 2020 wordt gebruikt om het programma goed te evalueren om vervolgens tot een nieuwe aanpak te komen. Het is een overgangsjaar. De tekst is beleidsneutraal overgenomen. Een aantal opgaven is nog niet opgenomen omdat eerst de afgelopen jaren geëvalueerd worden. Gedurende de looptijd van de AVP kwamen er opgaven bij, bijvoorbeeld de energietransitie. De evaluatie en het nieuwe programma zorgen ervoor dat er een programma komt waarin beleidsterreinen integraal worden opgepakt. In 2020 is het programma dus meer beleidsneutraal dan andere jaren.

Op het gebied van bodemdaling komt er een integraal uitvoeringsprogramma.

Ondanks dat de PAS is beëindigd, heeft de provincie nog de verplichting om herstelmaatregelen in de natuur aan te leggen. Daarvan is een update opgenomen. Los daarvan is de gedeputeerde bezig met stikstofmaatregelen, de gebiedsgerichte aanpak en zaken die hieruit voortkomen. In de Statenbrief staat dat, als gedurende 2020 de stikstofproblematiek ingrijpt op de werkzaamheden van de AVP, er een aanpassing van het programmaplan komt.

GroenLinks en ChristenUnie stelden vragen over de groene contour. Dit is een van de nieuwe ambities uit het coalitieakkoord. Hiervoor wordt een apart plan van aanpak gemaakt, dit valt momenteel buiten de opdracht van het huidige AVP. Er vinden pilots plaats op het gebied van duurzame landbouw met natuur die de basis moeten vormen van de nieuwe invulling van de groene contour. Er moeten gesprekken gevoerd worden met de partijen van het Akkoord van Utrecht en met de Staten om tot een goede invulling te komen. De dynamiek in het landelijk gebied heeft er de afgelopen tijd voor gezorgd dat de pilots een tandje bij moeten zetten.

Zij meent dat de vraag over de indicatoren technisch is afgedaan. De AVP werkt vooral met subsidieregelingen en die zijn opgebouwd uit de achterliggende doelstellingen van de provincie. Men wordt beloond met de subsidie op de doelstelling die er is. De prestatie indicator was tot nu toe het verstrekken van een aantal subsidies per jaar, zodat ervoor gezorgd dat de doelstellingen bereikt worden. Daarvoor is immers de subsidieregeling opgesteld. De vraag of dit de manier is waarop moet worden doorgegaan vindt zij een goede. Bij de evaluatie van de AVP moet bepaald worden of hier veranderingen in aangebracht worden.

De SGP vroeg naar de samenwerking met Gebiedscommissie West. De afgelopen jaren heeft de gebiedscommissie vooral in het teken gestaan van de afronding van een aantal programma's en de transitie naar een adviescommissie van GS. De komende periode zal de commissie op diverse terreinen GS adviseren. Onlangs is de commissie verzocht GS te adviseren over de gebiedsgerichte aanpak. De gebiedscommissie wordt gevraagd om mee te denken bij de evaluatie van de AVP. Vanwege de bijzondere voorgeschiedenis zal de gedeputeerde de vraag over O-gen beantwoorden. Het is niet de bedoeling dat zij de Staten telkens informeert over opdrachten en subsidies voor de verschillende organisaties. O-gen heeft een aantal subsidievoorstellen ingediend. Hierover hebben ambtelijke gesprekken plaatsgevonden. GS hebben hen op een aantal terreinen gevraagd om met een concreet subsidievoorstel te komen. Op het gebied van stikstof is inmiddels een opdracht verstrekt, twee opdrachten zitten in de pijplijn. GS hebben gewezen op een offerte en op een aantal meervoudige opdrachten. Hier worden dus stappen gezet.

De SP vroeg naar de leefbaarheid van de kleine kernen. Er is natuurlijk specifiek een regeling voor de leefbaarheid in kleine kernen. De gemeenten kunnen subsidie vragen bij de provincie om bepaalde voorzieningen in stand te houden, er is al een aantal subsidies verstrekt voor de herinrichting van dorpshuizen. De eerste beleidsverantwoordelijkheid ligt hier bij gemeenten, maar zowel inwoners als gemeenten kunnen om subsidie vragen. O-gen wordt gevraagd om te helpen bij het motiveren van gemeenten om hierop actie te nemen.

Het punt van de VAB is belangrijk. Dat is de reden waarom O-gen is verzocht om in ieder geval voor de komende zes tot twaalf maanden hun loket actief te houden. In het westen van de provincie is dit loket er nog niet. Daar moeten mensen naar gemeenten of naar hun adviseur. In samenwerking met de initiatieven in het oosten van de provincie, die bijvoorbeeld door de gemeente Barneveld getrokken worden, zal in 2020 bekeken worden hoe er een meer veelomvattend plan van aanpak kan komen. Een aantal initiatieven zijn in de beantwoording van de technische vragen benoemd. Mevrouw Van Gilse herinnert eraan dat zij met name naar de lange termijnvisie informeerde. Gedeputeerde Bruins Slot licht toe dat het, wat de lange termijnvisie betreft, vooral van belang is om krachten te bundelen vanuit gemeenten en provincie om op de juiste wijze hierop te sturen. Uit het perspectief van ruimtelijke ordening hebben vooral gemeenten een belangrijke taak als het gaat om de inrichting van het buitengebied op het moment dat boeren vertrekken. Provincie en gemeenten zullen met een goed plan van aanpak moeten komen. In het oosten van de provincie zijn de gemeenten hier al actiever in. Het plan is om de Gebiedscommissie West om een advies te vragen over de VAB, ook over wat de behoefte is in het westelijke deel van de provincie.

Mevrouw Hoek wijst erop dat gemeenten steeds meer gekort worden door het Gemeentefonds. In de krant stond dat het zo zorgelijk is dat, alles wat men momenteel doet, niet genoeg meer is om bijvoorbeeld dorpshuizen en bibliotheken in stand te houden. Zij vraagt welke rol de provincie richting Rijk neemt om in samenspraak en met de subsidieregelingen voor gemeenten het vitale platteland vitaal te houden.

De voorzitter constateert dat dit een nieuwe vraag is die eerder gesteld had moeten worden.

Mevrouw Van Elteren herinnert aan haar vraag of er een indicatie gegeven kan worden van wanneer het plan van aanpak wordt verwacht.

De heer De Heer denkt graag mee over de indicatoren. Het is inhoudelijk mager dat een subsidieaanvraag al een indicator wordt genoemd terwijl men naar het effect van de subsidie wil kijken.

Hij verbaast zich erover dat de evaluatie beleidsneutraal moet zijn en vraagt naar de reden hiervoor. Hij herinnert aan zijn vraag of dit samenhangend beleid is.

De heer Hazeleger is content met de beantwoording van de vraag over het oosten van de provincie. Het westen van de provincie is wel van belang. O-gen is niet zomaar een organisatie. In het verleden heeft O-gen met de Gebiedscommissie West ervoor gezorgd dat de provincie het landelijk beleid gestalte kon geven. Hij schat deze partijen hoog in en stelt ze niet gelijk aan veel andere organisaties. Hij vroeg hoe het concreet gaat in het westen van de provincie, ook met de uitvoering van het AVP-beleid. Hij zou, eventueel schriftelijk, meer willen weten over hoe dit het afgelopen jaar is gegaan. Worden de doelen gehaald, worden partijen nog bij elkaar gebracht, is er sprake van verbetering of verslechtering? Dit helpt om de vraag te beantwoorden hoe hard de provincie de gebiedscommissie in het oosten van de provincie nodig heeft. Dit verdient een grote plaats in de evaluatie.

De gedeputeerde zegt het onderwerp VAB enorm belangrijk te vinden maar mevrouw Van Gilse hoort dit niet helemaal terug in haar visie op de lange termijn. De provincie heeft hier een grote rol omdat gemeenten moeten opereren binnen de kaders van de provinciale verordening.

Gedeputeerde Bruins Slot geeft aan het ene deel van het antwoord aan mevrouw Hoek al aan de heer Schipper gegeven te hebben. Op de vraag wat de provincie doet met het feit dat de begroting van veel gemeenten onder druk staat, antwoordt zij dat gedeputeerde Strijk eerder heeft toegezegd in de financiële adviescommissie dat hij kijkt of hij een brief kan sturen waarin hij dit naar het Rijk toe beaamt.

Wat de vraag van GroenLinks over de opgave van het realiseren van 400 hectaren groene contour betreft: zij hoopt dat dit medio 2020 kan worden gedaan. Dit is mede afhankelijk van hoe de pilots verlopen en de medewerking van de partijen. Mocht er dan niet een veelomvattend plan van aanpak zijn, dan zal zij tegen die tijd de Staten opnieuw informeren over de stand van zaken.

In reactie op de ChristenUnie benadrukt zij dat het programma voor een jaar is overgenomen met dat wat er loopt. Er was tijd nodig om het goed te evalueren. De evaluatie beslaat de hele loop van het programma omdat er een aantal nieuwe beleidsopgaven, zoals duurzaamheid en Klimaatakkoord, zijn gekomen. Er komt een nieuw programma waarin de integraliteit en de nieuwe beleidsopgaven geborgd kunnen worden. De samenhang zit er nog in, er wordt al jaren aan gewerkt aan een fundament. Er is wel een verbouwing nodig om weer aan te sluiten bij de eisen van de tijd. Wat de effect- en prestatie indicatoren betreft: men krijgt niet zomaar subsidies maar moet aan veel voorwaarden voldoen om geld te krijgen om te besteden aan de doelstellingen van de AVP. Daarin zitten indicatoren waarvoor men prestaties moet leveren.

Gebiedscommissie West heeft in december 2018 de keuze gehad om uitvoeringsorganisatie te worden of adviseur van GS en koos voor het eerste. De commissie is om advies gevraagd over de evaluatie van de AVP. De commissie had ook uitvoeringstaken. Enkele daarvan waren het aanleggen van natuur en het beleid rond bodemdaling. Alle taken zijn naar de provincie gegaan. De projectleiders voor natuuraanleg bij de provincie zijn tegenwoordig provinciale beleidsmedewerkers. Zij zorgen bijvoorbeeld voor de aanleg van Marikenland en dat andere initiatieven plaatsvinden. Er zijn ook medewerkers die zich in de organisatie bezighouden met de uitvoerende taken rond bodemdaling. Zij wil met de nieuwe AVP opstellen hoe op de meest effectieve manier de adviserende rol kan worden ingeregeld. Gebiedscommissie West heeft een interim-voorzitter. De gedeputeerde zou graag zien dat er op korte termijn een vaste voorzitter komt.

De heer Hazeleger hoort graag of het de provincie lukt om de partijen in het gebied te verbinden zoals de gebiedscommissie dit eerst deed.

Gedeputeerde Bruins Slot herinnert eraan dat er stuurgroepen waren. Die zijn er nog. De uitnodigingen worden nu door de provincie Utrecht gestuurd en niet door de Gebiedscommissie

West. Veel projectleiders van toen werken nu in het Provinciehuis om ervoor te zorgen dat natuur wordt aangelegd en dat belangen worden behartigd. Zij vallen nu onder het programma AVP.

2.5 [Memo Kamerbrief Stikstof landbouw](#)

2.5.1 [Rondvraag Rapport Stikstof ingediend door de PVV](#)

De voorzitter memoreert dat de Kamerbrief laat is ontvangen en is toegevoegd aan de agenda. De rondvraag van de PVV is eraan gekoppeld.

Gedeputeerde Bruins Slot leidt de Kamerbrief in. De brief is door de minister van LNV gestuurd ter voorbereiding op een algemeen overleg dat in de Kamer plaatsvindt. In de brief staan veel acties, waarbij ook de provincie wordt genoemd. Het extern salderen, het verleasen en de opkoopregeling moeten uitgebouwd worden. De provincies zullen ambtelijk en bestuurlijk met de minister in overleg gaan over de vraag hoe dit op de juiste manier gedaan kan worden.

Als hierover meer duidelijkheid is, zal zij de Staten erover informeren. Het zijn vooral intenties van de minister. Zo is er bijvoorbeeld nog niet een compleet uitgewerkte opkoopregeling. De komende tijd moet met elkaar gekeken worden naar hoe dit op een goede manier gedaan kan worden.

De minister geeft in de brief aan niet alleen aan oog te hebben voor boeren die vrijwillig willen stoppen, maar zij wil ook investeren in boeren die willen doorgaan, waarbij wordt ingezet op de transitie naar duurzaamheid, innovatie en dergelijke.

De heer De Harder is benieuwd naar de visie van de gedeputeerde. Hij vraagt hoe de gedeputeerde de brief beoordeelt, hoe zij kijkt naar de financiële bijdrage van het Rijk, wat zij ervan verwacht voor de provincie Utrecht en hoe zij kijkt naar het instrument verleasen en de kansen daarvan.

Er komt een omschakelfonds voor boeren die willen omschakelen naar kringlooplandbouw.

Mevrouw Van Elteren vraagt of misschien ook gesproken wordt over een fonds voor versterking van de natuur, waardoor de geschrapte plannen om natuurgebieden met elkaar te verbinden toch uitgevoerd kunnen worden.

Het gedeelte over coaches is herkenbaar. Zij vraagt wat dit betekent voor de invulling van de rol van de provinciale landbouwcoaches.

Groen Links vraagt of het leasen van latente stikstofvergunningruimte juridisch houdbaar is omdat het in de praktijk kan leiden tot een tijdelijke toename van stikstof. Als dit niet het geval zou zijn, worden boeren blij gemaakt met een dode mus. De gedeputeerde vindt de juridische houdbaarheid van het plan erg belangrijk. Kan meer verteld worden over hoe dit getoetst wordt?

Mevrouw Keller sluit zich aan bij mevrouw Van Elteren. Zij heeft een aanvullende vraag over het leasen van onbenutte stikstofruimte. Hoe zien GS dit beleid in het kader van betrouwbaar bestuur?

De heer Westerlaken dankt de gedeputeerde voor het snelle doorsturen van de brief.

Het CDA is benieuwd naar de uitwerking van de delen in de brief die aan de provincie zijn gericht.

Er kan in de vergadering geen antwoord gegeven worden op vragen over de taken van de Rijksoverheid over het verleasen van latente ruimte. Hij vraagt wat het Rijk financieel van de provincies verwacht bij de operaties die uitgevoerd gaan worden. Kan de gedeputeerde een indicatie geven van wat voor financiële consequenties dit beleid heeft voor de provincie?

Mevrouw Van Gilse vindt het goed dat men zich richt op innovatie en verduurzaming. Als echter een agrariër een vergunning voor een verduurzaming moet aanvragen, raakt hij, met het intern salderen, zijn ruimte kwijt. Dat betekent dat hij dit niet doet.

Extensivering levert niet veel stikstofreductie op en soms helemaal niet. Zij vraagt naar de motivatie hierachter.

Mevrouw De Boer beperkt zich tot onderwerpen die nog niet ter sprake kwamen.

Een deel van de brief spreekt over knellende regelgeving, zo staan beleidsregels soms natuur en diervriendelijk werken in de weg. Zij vraagt hoe dit in de provincie wordt opgelost.

Er wordt gesproken over slimme combi's van boeren die willen stoppen, boeren die hun bedrijf op een andere locatie willen voortzetten en boeren die willen extensiveren in combinatie met agrarisch natuurbeheer. Daarin zijn de provincies aan zet. Zij informeert of hiervan al voorbeelden zijn of dat die binnenkort verwacht worden.

Mevrouw Hoek deelt mee dat 50PLUS benieuwd is naar de uitwerking. Een dergelijke brief is een tussenfase omdat veel nog niet concreet is.

Zij vraagt naar de rol van de provincie bij de controle op slachterijen. Deze week was er de schokkende berichtgeving rond slachterijen in IJsselstein.

De voorzitter wijst erop dat dit onderwerp niet thuishoort bij dit agendapunt.

De heer Hazeleger sluit zich aan bij de vragen van de ChristenUnie over het verleasen. Hij vraagt of hier het schot tussen ammoniak en andere vormen van stikstof zal worden opgehaald. Dat lijkt hem niet de bedoeling. Voor sommige sectoren kan het verleasen daarom nuttig zijn.

Hij sluit zich aan bij de vraag van de VVD over extensivering. Hij vraagt zich af wie de minister heeft verteld dat extensivering leidt tot terugdringing van stikstofuitstoot. In veel gevallen is dit niet zo.

De voorzitter geeft mevrouw Broere de gelegenheid om de rondvraag van de PVV toe te lichten.

Mevrouw Broere licht toe dat de PVV een rapport heeft meegestuurd dat iedereen kan lezen. Vooraf wordt gezegd: meten is weten. Wat blijkt is dat de gegevens die boven water komen absoluut niet betrouwbaar zijn. Dat is de reden voor het meesturen van het rapport dat de vragen van de PVV ondersteunt. Zij stelt dat op de huidige gegevens geen beleid gemaakt kan worden. Zij vraagt een reactie van GS op het rapport. Het is wat kort dag, maar zou zij graag horen, eventueel in de volgende vergadering, hoe hiermee wordt omgegaan.

Gedeputeerde Bruins Slot meent dat het goed is dat de minister duidelijkheid heeft gegeven omtrent hoeveel geld beschikbaar is voor het opkopen van bedrijven. De €350 miljoen is meer dan aanvankelijk beschikbaar bleek.

Er is nog geen duidelijkheid over wat de minister op financieel vlak van de provincies vraagt. De provincies hebben aangegeven dat de spankracht van het Rijk vele malen groter is dan die van sommige provincies. In de uitwerking van de opkoopregeling zal dit nog een punt van gesprek zijn. Als het verzoek van het Rijk een te groot bedrag behelst, zal het niet tot effectieve inzet van middelen komen. Zij kan zich indenken dat de provincies iets van wat zij nu doen moeten bijdragen om tot een goed resultaat te komen, ook in het kader van de gebiedsgerichte aanpak.

Verleasen is een nieuw instrument. Hier zit potentie in, maar dan zal dit onder de juiste randvoorwaarde moeten gaan, namelijk dat het uiteindelijk niet moet leiden tot een toename van de stikstofdepositie. Bij verleasen roomt men 30% af van dat wat beschikbaar is en men mag maar 70% gebruiken. Dit kan alleen een tijdelijke maatregel zijn. Als men dit langjarig, tien of vijftien jaar, doet, dan kan er sprake zijn van een enorme stijging. Dat kan niet. Dan zal het voor de rechter ook niet houdbaar zijn. Er moet dus naar de juridische houdbaarheid worden gekeken.

Aan de andere kant is het wel een oplossing voor een aantal zaken. Als men woningen wil bouwen, een zonnepark wil aanleggen of windmolens wil neerzetten, heeft men voor een deel te maken met tijdelijke depositie. In het kader van verleasen zou men ervoor kunnen kiezen om tijdelijk een aantal koeien uit een stal te halen en die in te zetten voor bijvoorbeeld de bouw van de woningen. Er wordt gekeken hoe dit juridisch goed onderbouwd kan worden.

In reactie op GroenLinks geeft de gedeputeerde aan dat de Kamerbrief nog niet gaat over natuurherstelmaatregelen. In de brief staat in een kleine zin dat de minister hier voor de zomer op nog terugkomt. De provincies zijn hier ook benieuwd naar. Er is een rondgang langs de provincies geweest met de vraag waar provincies aan denken als het gaat om natuurherstel.

Wat de landbouwcoaches betreft wordt vanuit de provincie Utrecht contact opgenomen met het ministerie van LNV over de vraag hoe men die wil inzetten, of er slimme koppelingen te maken zijn met waar de provincie mee bezig is op dit gebied. Dit biedt kansen in het buitengebied.

Mevrouw van Gilse vroeg naar het intern salderen. Hiervoor geldt dat iemand die zijn vergunning nog niet volledig gebruikt heeft, die eerst volledig kan maken en dan alles kan inzetten om te verduurzamen. De gedeputeerde gaf eerder aan dat zij de komende maanden zal inventariseren waar de wens tot meer kringlooplandbouw en bijvoorbeeld de werking van beleidsregels elkaar op een aantal punten raken. Zij wil een analyse geven van hoe daarmee moet worden omgegaan. Extensiveren kan inderdaad leiden tot vermeerdering van uitstoot per bedrijf. Maar de minister gaat ervan uit dat er met het vrijwillig opkopen van boerenbedrijven juist minder bedrijven in het gebied zijn. Doordat er een aantal WMB-vergunningen weggaan, gaat de stikstofdepositie ook weg in dat gebied en blijft er meer ruimte over om te extensiveren. Per saldo zal er in een gebied dus sprake zijn van een daling. Dit staat niet heel duidelijk in de brief, maar dit is wat de minister aangeeft.

Op de vraag van de heer Hazeleger hoe de stikstofruimte van de stoppende boer terecht komt bij de boer die doorgaat, antwoordt gedeputeerde Bruins Slot dat dit kan door de ruimte over te kopen. De grond moet natuurlijk beschikbaar zijn. Het alternatief is dat men die grond niet meer inzet voor agrarisch gebruik. Daar zet de minister niet op in en zij maakt hier dus een duidelijke keuze. De wetgeving rond dierenwelzijn blijft gelden. De controle erop wordt landelijk opgepakt. Het is duidelijk dat het voorbeeld dat mevrouw Hoek noemde afschuwelijk is en niet kan. Op andere plekken gaat dit ook niet op die manier.

De schotten tussen ammoniak en stikstof zijn niet verwerkt in de systematiek, er wordt geen onderscheid gemaakt in bronnen van stikstof.

De gedeputeerde gaat in op de rondvraag van de PVV. De heer Dercksen ging hier inderdaad eerder op in: meten is weten - wat moet er gedaan worden met alle rapporten die er zijn? De gedeputeerde heeft eerder aangegeven dat de minister van LNV gaat over de meetmethodiek. De minister heeft aangegeven te willen werken aan verbetering van de meetmethodiek, daarvoor is het onafhankelijk adviescollege Hordijk ingesteld. Daarin zitten alle partijen die te maken hebben met, kritische en minder kritische, meetmethodes. Er is ook een klankbordgroep ingesteld waarin de agrarische sector plaatsneemt. Zij hebben als opdracht de rekensystematiek te verbeteren en te kijken of het meetnet moet worden uitgebreid. De gedeputeerde verwacht dat Hordijk diverse rapporten, ook het Mesdagfonds dat binnenkort uitkomt, meeneemt.

De gedeputeerde kan wachten op een nieuwe meetmethodiek en ondertussen niets doen. Maar dan komt er geen verbetering in mogelijkheden om te gaan bouwen, de agrarische sector kan niet vernieuwen. Dat is niet de keuze die de gedeputeerde maakt. Als de minister met een verbeterde meetmethodiek komt, is dat goed.

Mevrouw Broere vreest dat er dingen gebeuren op grond van verkeerde metingen. Moet men zich niet de vraag stellen of het wel goed wordt gedaan?

Gedeputeerde Bruins Slot wijst erop dat die vraag in Den Haag is gesteld. De minister heeft toen gezegd het belangrijk te vinden om te werken aan het verbeteren van de meetmethodiek. Daarom is het adviescollege Hordijk ingesteld. Er worden momenteel al meer meetpunten geplaatst. Zij begrijpt het punt van de PVV, maar wil niet wachten omdat er dan niet gewerkt kan worden aan de gebiedsgerichte aanpak, er kan niet voor worden gezorgd dat met verleasen de woningbouw weer opgepakt kan worden. De verantwoordelijkheid van de gedeputeerde is een andere, zij moet ervoor zorgen dat zaken doorgang kunnen vinden en dat het niet tot stilstand komt. Zij doet dit met de instrumenten die zij van het Rijk krijgt.

De voorzitter geeft de fracties de ruimte om kort te reageren. Het staat de fracties vrij om op een later moment meer vragen te stellen.

Mevrouw Van Gilse kreeg als antwoord dat boeren eerst hun stal vol kunnen zetten om daarna pas te innoveren en verduurzamen. Zij leest echter in de brief dat er de urgentie is om zo snel mogelijk te kunnen innoveren en verduurzamen.

De heer De Harder dankt de gedeputeerde voor de heldere antwoorden. Hij herinnert aan zijn vraag naar de reactie van de gedeputeerde op de brief.

Gedeputeerde Bruins Slot concludeert uit de brief dat er veel werk aan de winkel is. De zaken die de minister beschrijft hebben een zorgvuldige uitvoering nodig. Daarvoor zullen de provincies aan de lat staan en de provincies hebben de verantwoordelijkheid om het systeemdenken bij de uitvoering te brengen. In de brief is systeemdenken te herkennen. Dit moet dan wel uitgevoerd kunnen worden. In de spoed die Rijk en provincie hebben moet ervoor gezorgd worden dat men tot maatregelen komt die goed uitvoerbaar zijn. Dat betekent dat de provincie het gesprek met het Rijk moet aangaan, helder moet aangeven waar de provincie knelpunten ziet en ervoor moet zorgen dat de provincie daarvoor ruimte krijgt. Zij is positief en realistisch over de brief.

In reactie op mevrouw Van Gilse antwoordt de gedeputeerde dat de keuze is gemaakt voor de gerealiseerd stalcapaciteit. In de beleidsregels is er de mogelijkheid om alle rechten mee te nemen bij verdergaande innovatie. Het enige verschil is dat de ongebruikte ruimte niet meegaat. Ook staat in de beleidsregels opgenomen dat men de mogelijkheid heeft om alle rechten mee te nemen op het moment dat er sprake is van verdergaande innovatie.

De voorzitter wijst op het ter kennisname stuk onder agendapunt 3.1.

Mevrouw Engelsman memoreert dat in de vorige vergadering is gesproken over een werkbezoek en een vergadering in Vijfheerenlanden. De griffie heeft overlegd met medewerkers van Natuur en landbouw. Zij organiseren een mooi programma in de Zouweboezem in Lexmond. Er is ook een optioneel 'vroeg vogels programma' waarvoor men om 7.30 uur aanwezig moet zijn. In de middag vergadert de commissie in Meerkerk.

3. TER KENNISNAME STUKKEN

3.1 [Memo aanvraag Erfgoed Deal Hoornwerk Grebbedijk Rhenen](#)

4. SLUITING

De voorzitter dankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering van de Statencommissie.